

Forslag til helhetlig avløpsdel i forurensningsforskriften

Kommentarer til bestemmelsene

Forord

Formålet med Del 4 avløp i forurensningsforskriften er å motvirke forurensning på en helhetlig og effektiv måte. Avløpsdelen fastsetter standardiserte krav med meldesystem for utslipp av kommunalt avløpsvann, herunder utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus og hytter, for a) alle nye utslipp, b) alle eksisterende utslipp over 50 pe til følsomt og normalt område og c) alle eksisterende utslipp over 1.000 pe til mindre følsomt område.

Standardkravene gjelder fra 31.12.2008. Avløpsdelen har i tillegg standardiserte krav for utslipp av oljeholdig avløpsvann, amalgamholdig avløpsvann og fotokjemikalieholdig avløpsvann.

De standardiserte kravene for utslipp av kommunalt avløpsvann er tilpasset krav i EUs avløpsdirektiv for større tettbebyggelser på strekningen svenskegrensen - Lindesnes og tilhørende nedbørfelt. I tillegg er standardkravene tilpasset målsettinger i Nordsjødeklarasjonene, herunder Bergensdeklarasjonen. Forurensningsmyndigheten har anledning til å gjøre unntak fra standardkravene i skjerpende eller lempende retning dersom unntaket ikke er i strid med folkerettslige forpliktelser. Unntak i skjerpende retning kan for eksempel bli nødvendig av hensyn til rammedirektivet for vann.

Avløpsdelen fordeler forurensningsmyndigheten mellom kommune og stat. Kommunen er blant annet gitt myndighet til å fastsette renskrav for virksomheter med påslipp til offentlig avløpsnett.

Det er fylkesmannen som svarer på henvendelser vedrørende forurensningsforskriften Del 4 avløp og Del 4A kommunale vann- og avløpsgebyrer. Fylkesmannens veiledningsrolle er særlig viktig når kommunen skal utarbeide lokale forskrifter.

INNHold

FORORD	I
KAPITTEL 11 GENERELLE BESTEMMELSER OM AVLØP	4
Til § 11 – 1 FORMÅL	4
Til § 11 – 2 VIRKEOMRÅDE	4
Til § 11 – 3 DEFINISJONER	4
Til § 11 – 4 KOMMUNALE SAKSBEHANDLINGS- OG KONTROLLGEBYR	6
Til § 11 – 5 RAPPORTERING OG STATUSRAPPORT	7
Til § 11 – 6 OMRÅDEINDELING	7
Til § 11 – 7 ENDRING AV VEDLEGG 2	8
VEDLEGG 1 TIL KAPITTEL 11	9
Til 1.1 KRITERIER FOR UTARBEIDING/REVIDERING AV LISTE OVER FØLSOMME OG MINDRE FØLSOMME OMRÅDER	9
Til 1.2 OMRÅDEINDELING	9
Til 1.3 TETTBEBYGGELSER MED NITROGENFJERNINGSKRAV	9
VEDLEGG 2 TIL KAPITTEL 11	9
Til 2.1 ANALYSEPARAMETRE	9
Til 2.2 ANALYSEMETODER	9
Til 2.3 DRIFTS- OG VEDLIKEHOLDSAVTALE	9
KAPITTEL 12 KRAV TIL UTSLIPP AV SANITÆRT AVLØPSVANN FRA BOLIGHUS, HYTTER OG LIGNENDE	10
Til § 12 – 1 VIRKEOMRÅDE	10
Til § 12 – 2 FORURENSNINGSMYNDIGHET	10
Til § 12 – 3 LOVLIG UTSLIPP	11
Til § 12 – 4 MELDEPLIKT	11
Til § 12 – 5 BEHANDLING AV MELDING	12
Til § 12 – 6 LOKAL FORSKRIFT	14
Til § 12 – 7 AVLØPSNETT	15
Til § 12 – 8 UTSLIPP TIL FØLSOMT OG NORMALT OMRÅDE	15
Til § 12 – 9 UTSLIPP TIL MINDRE FØLSOMT OMRÅDE	15
Til § 12 – 10 DOKUMENTASJON AV RENSEGRAD	15
Til § 12 – 11 UTSLIPPSSTED	16
Til § 12 – 12 LUKT	16
Til § 12 – 13 UTFORMING OG DRIFT AV RENSEANLEGG	16
Til § 12 – 14 UNNTAK	17
Til § 12 – 15 KLAGE	17
Til § 12 – 16 FORHOLDET TIL EKSISTERENDE UTSLIPP	17
Til § 12 – 17 OPPHEVING AV LOKALE FORSKRIFTER	18
KAPITTEL 13 KRAV TIL UTSLIPP AV KOMMUNALT AVLØPSVANN FRA MINDRE TETTBEBYGGELSER	19
Til § 13 – 1 VIRKEOMRÅDE FOR KAPITTEL 13	19
Til § 13 – 2 FORURENSNINGSMYNDIGHET	20
Til § 13 – 3 LOVLIG UTSLIPP	20
Til § 13 – 4 MELDEPLIKT	21
Til § 13 – 5 BEHANDLING AV MELDING	22
Til § 13 – 6 AVLØPSNETT	23
Til § 13 – 7 UTSLIPP TIL FØLSOMT OG NORMALT OMRÅDE	24
Til § 13 – 8 UTSLIPP TIL MINDRE FØLSOMT OMRÅDE	24
Til § 13 – 9 UTSLIPPSSTED	25
Til § 13 – 10 LUKT	25
Til § 13 – 11 UTFORMING OG DRIFT AV RENSEANLEGG. DOKUMENTASJON AV RENSEANLEGGETS STØRRELSE	25
Til § 13 – 12 PRØVETAKING	26
Til § 13 – 13 ALTERNATIV TIL PRØVETAKING	27

Til § 13 – 14 ANALYSE	28
Til § 13 – 15 VURDERING AV ANALYSERESULTATER	28
Til § 13 – 16 RAPPORTERING	28
Til § 13 – 17 UNNTAK	28
Til § 13 – 18 FORHOLDET TIL EKSISTERENDE TILLATELSER	28
KAPITTEL 14 KRAV TIL UTSLIPP AV KOMMUNALT AVLØPSVANN FRA STØRRE TETTBEBYGGELSER.....	30
BEGREPER	30
Til § 14 – 1 VIRKEOMRÅDE FOR KAPITTEL 14	30
Til § 14 – 2 FORURENSNINGSMYNDIGHET	31
Til § 14 – 3 LOVLIG UTSLIPP	31
Til § 14 – 4 MELDEPLIKT	32
Til § 14 – 5 BEHANDLING AV MELDING	33
Til § 14 – 6 AVLØPSNETT	34
Til § 14 – 7 RENSEGRAD	35
Til § 14 – 8 UTSLIPP TIL FØLSOMT OMRÅDE	36
Til § 14 – 9 UTSLIPP TIL NORMALT OMRÅDE	36
Til § 14 – 10 UTSLIPP TIL MINDRE FØLSOMT OMRÅDE	37
Til § 14 – 11 UTSLIPPSSTED	37
Til § 14 – 12 LUKT	37
Til § 14 – 13 OVERVÅKING	38
Til § 14 – 14 UTFORMING OG DRIFT AV RENSEANLEGG. DOKUMENTASJON AV RENSEANLEGGETS STØRRELSE	39
Til § 14 – 15 PRØVETAKING	40
Til § 14 – 16 ANALYSE	41
Til § 14 – 17 VURDERING AV ANALYSERESULTATER	41
Til § 14 – 18 VARSLING AV AVVIK FRA RENSEKRAV	42
Til § 14 – 19 UNNTAK	43
Til § 14 – 20 FORHOLDET TIL EKSISTERENDE TILLATELSER	43
KAPITTEL 15 KRAV TIL UTSLIPP AV OLJEHOLDIG AVLØPSVANN.....	45
Til § 15 – 1 VIRKEOMRÅDE FOR KAPITTEL 5	45
Til § 15 – 2 FORURENSNINGSMYNDIGHET	45
Til § 15 – 3 LOVLIG UTSLIPP	45
Til § 15 – 4 MELDEPLIKT	46
Til § 15 – 5 BEHANDLING AV MELDING	47
Til § 15 – 6 LOKAL FORSKRIFT	49
Til § 15 – 7 UTSLIPP	49
Til § 15 – 8 UNNTAK	50
Til § 15 – 9 KLAGE	50
Til § 15 – 10 FORHOLDET TIL EKSISTERENDE UTSLIPP	50
KAPITTEL 15 A PÅSLIPP.....	51
Til § 15 A – 1 VIRKEOMRÅDE FOR KAPITTEL 15 A	51
Til § 15 A – 2 FORURENSNINGSMYNDIGHET	51
Til § 15 A – 3 LOVLIG UTSLIPP	51
Til § 15 A – 4 PÅSLIPP TIL OFFENTLIG AVLØPSNETT	52
Til § 15 A – 5 UTSLIPP AV FOTOKJEMIKALIEHOLDIG AVLØPSVANN	54
Til § 15 A – 6 UTSLIPP AV AMALGAMHOLDIG AVLØPSVANN	54
Til § 15 A – 7 FORHOLDET TIL EKSISTERENDE UTSLIPP	56
KAPITTEL 16 KOMMUNALE VANN- OG AVLØPSGEBYRER.....	57
Til § 16 – 1 RAMMEN FOR GEBYRENE	57
Til § 16 – 2 GENERELT OM BEREGNINGEN	58
Til § 16 – 3 RENTER	59
Til § 16 – 4 EKSISTERENDE LOKALE FORSKRIFTER	59

Kapittel 11 Generelle bestemmelser om avløp

Til § 11 – 1 Formål

Formålet med kapittel 11 – 15 B er å beskytte miljø mot forurensning fra utslipp av avløpsvann og å ivareta brukerinteresser som kan påvirkes av utslipp av avløpsvann.

Til § 11 – 2 Virkeområde

Kapittel 11 gjelder generelt for kapittel 12 – 15 B. Hvert enkelt kapittel har i tillegg sitt eget definerte virkeområde.

Til § 11 – 3 Definisjoner

- a) Definisjonen av avløpsvann er som i forurensningsloven § 21, og omfatter for eksempel oljeholdig avløpsvann, amalgamholdig avløpsvann og skyllevann fra fotovirksomhet.
- b) Definisjonen av kommunalt avløpsvann dekker ikke rent industrielt avløpsvann, rent overvann og/eller en blanding som bare består av industrielt avløpsvann og overvann. Kommunalt avløpsvann er begrenset til sanitært avløpsvann alene eller i blanding med industrielt avløpsvann og/eller overvann. Hvem som er eier av avløpsvannet eller avløpsanlegget har ingen betydning for definisjonen.

Med industrielt avløpsvann menes avløpsvann som har vært benyttet til industrielle formål. Det industrielle avløpsvannet kan inneholde partikulært eller oppløst stoff (prosessvann) eller være oppvarmet (kjølevann).

Med overvann menes overflateavrenning (regn, smeltevann) fra gårdsplasser, gater, takflater osv. som avledes på overflaten, i overvannsledning (separatsystem) eller sammen med spillvann (fellessystem).

- c) Sanitært avløpsvann er avløpsvann som i hovedsak beskriver seg fra menneskers stoffskifte og fra husholdningsaktiviteter, herunder fra vannklosett, kjøkken, bad, vaskerom eller lignende.
- d) Gråvann er avløpsvann fra husholdningsaktiviteter som ikke inneholder klosettavløp.
- e) Oljeholdig avløpsvann er en av mange typer industrielt avløpsvann.
- f) Definisjonen av avløpsanlegg dekker ethvert system for transport, rensing og utslipp av avløpsvann, herunder påslippsanordninger. Definisjonen åpner for at et avløpsanlegg bare kan bestå av én utslippsanordning, for eksempel fra et hus. Definisjonen omfatter alle typer avløpsvann, herunder oljeholdig og amalgamholdig avløpsvann og skyllevann fra fotovirksomheter.
- g) Definisjonen av avløpsnett dekker transportsystem, det vil si blant annet rørledning-, tunnel-, pumpesystemer for transport av avløpsvann, herunder også tilhørende kummer og overløp.
- h) Med offentlig avløpsnett menes et nett som er allment tilgjengelig for tilknytning. Ordet offentlig er benyttet for at definisjonen skal være uavhengig av hvem som eier og hvem som driver anlegget.

- i) Det vil være retningsgivende å anse et avløpsnett som privat dersom avløpsnett er knyttet til én virksomhet eller én samlet enhet. Hvis f.eks en campingplass har 10 utleiehytter med oppsamling, rensing og utslipp til vannforekomst, vil dette være et privat avløpsnett fordi avløpsnettet ikke vil være allment tilgjengelig for tilknytning. Det betyr blant annet at påslippsbestemmelsen § 15 A – 4 ikke gjelder.
- j) Normalt vil den ansvarlige være eieren av anlegget, herunder eieren av hus eller hytte med separat utslipp. Hvis anlegget er bortleid og disponeres fullt ut av leieren, kan denne holdes ansvarlig. Også andre rettighetshavere kan etter omstendighetene bli holdt ansvarlig. Hensikten er å identifisere hvem som er nærmest til å gjøre de plikter den ansvarlige er pålagt i forskriften og i forurensningsloven. § 7 i forurensningsloven beskriver den ansvarliges plikt til å unngå forurensning.
- k) **1. og 2. ledd:** Hvis man ser bort fra resipientforholdene, er det utstrekning og størrelse på tettbebyggelsen som er avgjørende for å fastslå hvilket rensekrav den ansvarlige må forholde seg til i forskriften. En tettbebyggelse er en samling hus der avstanden mellom husene ikke overstiger 50 m. Det må være minst 3 - 4 hus for å si at det er en hussamling. Tettbebyggelsesdefinisjonen er til en viss grad basert på SSBs definisjon av tettsted i rapport ”Tettstedsavgrensning og arealdekke innen tettsteder - metode og resultater 1999/99”. SFT har lagt ut tettbebyggelseskart for tettbebyggelser med mer enn 1500 innbyggere på sine hjemmesider. SSB kan på oppdrag lage kart som viser utstrekningen av en tettbebyggelse.

Alt kommunalt og sanitært avløpsvannet som oppstår i tettbebyggelsen eller tilføres tettbebyggelsen skal medregnes. Det er således samlet mengde avløpsvann som er av betydning dersom to eller flere tettbebyggelser har ett felles avløpsnett. Normalt navngis slike områder med navn på renseanlegget.

3. ledd: Rensekravene som fremgår av kapittel 13 og 14 vil gjelde alle offentlige og private avløpsnett innenfor tettbebyggelsen pluss alle utslipp av avløpsvann over 50 pe fra tilkoblet tettbebyggelse og utenforliggende hus. Renseanlegg som har utslipp til forskjellige resipienter, men som har felles avløpsnett hører til samme tettbebyggelse. Dersom det er flere avløpsnett i en tettbebyggelse, kan anleggseier overfor fylkesmannen legge frem dokumentasjon som viser at utslippene går til resipienter som i mer eller mindre grad er fysisk atskilte fra hverandre. Dersom et utslipp ikke skal regnes med, må beregningsmodeller og målinger vise at 1) fortynningsgraden mellom det aktuelle utslippet og de andre utslippene er meget høy og 2) at utslippet ikke belaster samme resipient som de andre utslippene, under alle typer normale oseanografiske forhold. Det vises til kap. 4.1 i SFTs veileder *Resipientundersøkelser i fjorder og kystfarvann – EUs avløpsdirektiv* (TA-1890/2002) for nærmere informasjon.

- l) Elvemunningens grense mot ferskvann og sjø er spesielt sentrale i følgende to tilfeller: 1) ved avgjørelse av hvorvidt en tettbebyggelse mellom 2.000 og 10.000 pe omfattes av sekundærrensekravet (elvemunningens nedre grense) og 2) ved avgjørelse av hvorvidt det kan gis unntak fra sekundærrensekravet for tettbebyggelse mellom 2.000 og 10.000 pe (elvemunningens øvre grense). Det vises til kapittel 4.2 i SFTs veileder *”Resipientundersøkelser i fjorder og kystfarvann – EUs avløpsdirektiv”* (TA-1890/2002) for nærmere informasjon.

- m)** Definisjonen av pe er av betydning for hvilke krav til rensing, prøvetaking og analyse som gjelder for sanitært og kommunalt avløpsvann. Begrepet har også betydning for hvem som er myndighet for utslipp av sanitært og kommunalt avløpsvann. Definisjonen forutsetter at avløpsnettets kvalitet er i samsvar med kravene til avløpsnett i kapittel 12, 13 og 14, slik at avløpsvannet blir ført frem til renseanlegget. Beregning av pe er en engangsforseelse og bør gjøres med et perspektiv på 10 – 20 år.

Dersom septikslam el. l tilføres renseanlegget, skal disse mengdene også tas med i avgjørelsen av hvor stort et avløpsanlegg er. Det samme gjelder overløp i og ved renseanlegget.

Påslipp fra virksomhet oppstrøms renseanlegg skal medregnes når størrelsen til avløpsanlegget skal bestemmes. Påslipp fra virksomhet til utslippsanordning nedstrøms renseanlegg regnes som et direkteutslipp og må ha egen tillatelse. Påslipp nedstrøms renseanlegg skal ikke regnes med når størrelsen på avløpsanlegget skal beregnes i pe. Det fordi pe beregnes ut i fra hva som blir tilført renseanlegget.

Teoretiske beregninger av pe vil være aktuelt for utslipp av sanitært avløpsvann mindre enn 50 pe og prosjektering. En kombinasjon av teoretiske beregninger og målinger vil være aktuelt for tettbebyggelser med tilknytningsgrad under 100 % for husholdninger og avløpsanlegg med betydelige utslipp via lekkasjer og overløp på avløpsnett.

Det skal tas prøver som analyseres for BOF_5 jf. vedlegg 2 når pe skal bestemmes for utslipp av kommunalt avløpsvann omfattet av kapittel 13 og 14. Definisjonen av pe er relatert til den største ukentlige BOF_5 -belastningen gjennom året og må ikke forveksles med forventet gjennomsnittsbelastning. Den største ukentlige belastningen kan beregnes ut i fra midlere døgntilførsel av BOF_5 i henhold til NS 9426 Bestemmelse av personekvivalenter, pe, til bruk i utslippstillatelse for avløpsvann. Aquateam A/S har også utarbeidet et notat om *Spesifikk produksjon av BOF_5/BOF_7 , beregning av PE, relevante koeffisienter* (10.9.2002). Dokumentet er tilgjengelig på sft sine hjemmesider.

Begrepet pe brukes ikke i forbindelse med oljeholdig avløpsvann fra bensinstasjoner, amalgamholdig avløpsvann fra tannlegekontorer o.l.

Beregning av tettbebyggelsens og avløpsanleggets størrelse i pe er beskrevet nærmere i kommentarene til §§ 13 – 1, 13 – 11, 14 – 1 og 14 - 14.

- n)** Med avløpsslam forstås alle typer slam som oppstår i forbindelse med avslamming og rensing av sanitært og kommunalt avløpsvann. Slam kan f.eks oppstå i avløpsrenseanlegg, septiktanker/slamavskillere og mindre samlekkummer.

Til § 11 – 4 Kommunale saksbehandlings- og kontrollgebyr

1. ledd: Bestemmelsen gir kommunen hjemmel til å fastsette forskrift om innkreving av gebyrer for kommunens saksbehandling og kontroll etter denne forskriften. Gebyrordning bygger på prinsippet om at brukerne av offentlige tjenester/ytelser også skal belastes for de kostnader de påfører samfunnet. Kostnader som dekkes på andre måter, skal derfor ikke tas med i gebyrgrunnlaget. Det betyr bl.a. at kostnader som dekkes gjennom kapittel 16 om kommunale vann- og avløpsgebyrer eller gebyrer fastsatt etter plan- og bygningsloven § 109, ikke skal regnes med.

Kommunen har hjemmel til å ta saksbehandlingsgebyr for behandling av melding etter §§ 12 - 5, 13 - 5 og 15 - 4 påslippsvedtak etter § 15 A - 4 og omgjøring av eget vedtak i henhold til §§ 12 - 14, 12 - 16, 13 - 17 og 13 - 18. Det kan også kreves at eier skal betale for kostnadene ved kontroll til vedkommende myndighet.

Gebyr for kontroll kan helt eller delvis dekkes ved at det fastsettes et årsgebyr. For øvrig vises til omtalen av saksbehandlings- og kontrollgebyr i forvaltningsveilederen.

Til § 11 – 5 Rapportering og statusrapport

1. ledd: Kommunen plikter å rapportere data om alle avløpsanlegg og utslipp fra disse til fylkesmannen. Med dette menes alle sanitære og kommunale avløpsanlegg uavhengig av om kommunen er forurensningsmyndighet eller forurensrer. Formålet med bestemmelsen er å sikre at statlige forurensningsmyndigheter skal kunne følge utviklingen på avløpsfeltet over tid, og drive riktig mål- og resultatstyring. Dataene vil også være til hjelp for kommunen som forurensningsmyndighet.

Dataene samles inn via KOSTRA-systemet. Fristen er satt til 15. februar. KOSTRA er et generelt statlig system. Lokale forhold kan tilsi at forurensningsmyndigheten har behov for å kreve ytterligere informasjon.

Med nødvendige opplysninger om mindre avløpsanlegg og utslipp fra disse menes økonomiske data, avløpstekniske data og utslippsdata, herunder slamopplysninger knyttet til det enkelte avløpsanlegg. Databehovet fremgår av skjemaene som brukes i KOSTRA. Dataene brukes blant annet til å gjennomføre utslippsberegninger. KOSTRA inneholder normalt de opplysningene statlige myndigheter trenger for å følge opp internasjonale avtaler og EU-direktiver på avløpsfeltet. Data om utslippets forurensningsmessige effekter som kommunen måtte ha, eksempelvis ferdigstilte overvåkingsrapporter, omfattes også av rapporteringsplikten. Plikten vil kunne endre seg over tid.

2. ledd: Det fremgår av KOSTRA-skjemaene at det skal være mer utfyllende opplysninger for avløpsanlegg større enn 50 pe enn mindre enn 50 pe, herunder også for private anlegg som campingsplasser o.l. Kommunen bør opplyse til aktuelle private avløpsanlegg om plikten til å rapportere innen 1. februar og hvilke data som skal rapporteres.

Sentrale statlige myndigheter oversender den endelige statusrapporten til ESA.

Til § 11 – 6 Områdeinndeling

1. ledd: Plikten til å identifisere og jevnlig revidere en liste over følsomme og mindre følsomme områder følger av bestemmelser i EUs avløpsdirektiv. Ut fra dagens rensekraft, er hensikten med kommende revideringer først og fremst å 1) vurdere en eventuell omregistrering av normale, følsomme og mindre følsomme områder og 2) vurdere hvorvidt det er behov for nitrogenfjerning i et område som er følsomt.

Det vises til kap. 4.5 i SFTs veileder *Resipientundersøkelser i fjorder og kystfarvann – EUs avløpsdirektiv* (TA-1890/2002) for nærmere informasjon.

2. ledd: Fristen på 7 år fremgår av EUs avløpsdirektiv. Eventuelle strengere krav grunnet revisjon av områdeinndelingen kan fastsettes enten ved å endre vedlegg 1 til kapittel 11 i denne forskrift, eller ved at fylkesmannen fattet enkeltvedtak som fastsetter nye rensekraft

med hjemmel i § 14 – 19 første ledd. Forslag til endring må forhåndsvarsles jf. bestemmelsene i forvaltningsloven.

Til § 11 – 7 Endring av vedlegg 2

1. ledd: Statens forurensningstilsyn kan fastsette endringer i vedlegg 2 til kapittel 11 i denne forskriften, dersom det er hensiktsmessig å endre krav til analyseparametre og analysemetoder. Endringene skal sendes på offentlig høring jf. bestemmelsene i forvaltningsloven.

Vedlegg 1 til kapittel 11

Til 1.1 Kriterier for utarbeiding/revidering av liste over følsomme og mindre følsomme områder

Til 1.2 Områdeinndeling

Områdeinndelingen revideres jevnlig jf. § 11 – 6. Eventuelle endringer skal sendes på offentlig høring jf. bestemmelsene i forvaltningsloven.

Til 1.3 Tettbebyggelser med nitrogenfjerningskrav

Listen viser tettbebyggelser med nitrogenfjerningskrav jf. §§ 14 – 7 og 14 – 8.

Vedlegg 2 til kapittel 11

Til 2.1 Analyseparametre

Det er viktig at prøvetaking av organiske miljøgifter gjennomføres i henhold til norsk standard eller anerkjent praksis. Prøvetidspunkt bør velges slik at resultatet blir mest mulig representativt for normale forhold.

Den ansvarlige bør ta kontakt med laboratoriet angående riktig prøvetaking. Det skal tas ufiltrerte prøver, fordi analyseresultatene skal reflektere hva som tilføres avløpsanlegget og hva som slippes ut i resipient. Det bør derfor tas totalanalyser.

Den ansvarlige bør oppbevare analyseinformasjon samt vannføringsinformasjon. Informasjonen kan bli nyttig for eventuelle tiltaksvurderinger.

Til 2.2 Analysemetoder

Forurensningsmyndigheten kan godkjenne bruk av alternative analysemetoder ved bruk av unntak jf. § 12-14, § 13 - 17 og § 14 -19. Den ansvarlig må selv sørge for at dataene som rapporteres til statlige myndigheter tilsvarer tabell 2.2. Det vil si at data skal omregnes til for eksempel BOF_5 og KOF_{cr} . Det forutsettes at korrelasjonen er høy jf. § 14 – 16. Beskrivelse av de forskjellige analysemetodene kan fås fra Standard Norge. Det arbeides blant annet med en ny standard for analyse av SS med 0,45µm membranfilter.

Til 2.3 Drifts- og vedlikeholdsavtale

Driftsavtalen skal inneholde informasjon om servicebesøk, beredskapsordning, årsrapportering, leveranse av deler og eventuelle andre forhold av forurensningsmessig betydning. Avtalen er ikke tilfredsstillende dersom noen av punktene mangler.

Det er mulig å skrive at det for eksempel skal være 0,5 servicebesøk per år. Det vil si servicebesøk annet hvert år.

Det er mulig for den som utfører service å ivareta årsrapporteringen på vegne av den ansvarlige. Årsrapporteringen behøver ikke å være begrenset til kommunen. Det er også mulig å rapportere til andre som har interesse av servicerapportene (anleggseiere, leverandører, prøvingslaboratorier, organisasjoner etc).

Kapittel 12 Krav til utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og lignende

Til § 12 – 1 Virkeområde

1. ledd: Bestemmelsene i kapittel 12 gjelder for utslipp av sanitært og kommunalt avløpsvann fra avløpsanlegg mindre enn 50 pe jf. definisjonen i § 11 – 3 bokstav 1). Bestemmelsene i kapittel 12 gjelder også for små avløpsanlegg med to eller flere påkoblinger, så lenge det samlede utslippet er under 50 pe. Antall pe kan beregnes teoretisk i henhold til verdier oppgitt i NS 9426 Bestemmelse av personekvivalenter, pe, til bruk i utslippstillatelse for avløpsvann.

Kommunen kan lage en lokal forskrift jf. § 12 – 6 som har andre rensekrav enn kapittel 12.

2. ledd: Plan- og bygningsloven § 66 nr. 2, jf. § 92, om plikt til tilkobling til avløpsledning gjelder uavhengig av kapittel 12. Dette innebærer at det ikke skal meldes om utslipp fra avløpsanlegg hvor tilkobling til avløpsledning følger av plan- og bygningsloven. § 66 nr. 2 i plan- og bygningsloven gir kommunen hjemmel til å kreve at bygninger skal knyttes til offentlig avløpsnett dersom den offentlige avløpsledningen går over eiendommen eller i veg som støter til den, eller over nærliggende areal. Det følger av plan- og bygningsloven § 82 at kommunen ikke har rett til å kreve påkobling av fritidsbebyggelse til offentlig avløpsnett.

Kommunen kan nekte etablering av nye eller vesentlig økte utslipp fra fritidsbebyggelse jf. § 12 – 5 andre ledd grunnet særlige hensyn til miljø og/eller brukerinteresser. Kommunen kan opprette et tilbud om påkobling til offentlig avløpsnett for fritidsbebyggelse dersom dette er hensiktsmessig.

Til § 12 – 2 Forurensningsmyndighet

Kommunen har fått delegert myndighet generelt innenfor sitt myndighetsområde etter fl. §§ 7, 18, 49 - 51, 58, 73 – 75 og 78 – 79, jf Miljøverndepartementets rundskriv om kommunens myndighet og plikter etter forurensningsloven T-5/98.

Det er kommunen ved kommunestyret som er forurensningsmyndighet, herunder tilsynsmyndighet, for utslipp av sanitært avløpsvann omfattet av kapittel 12. Når det gjelder kommunestyrets adgang til å delegere den myndighet som er lagt til kommunen følger det av forurensningsloven § 83 første ledd at det er kommunelovens delegasjonshjemler som kommer til anvendelse. Kommunestyret kan og vil i mange tilfeller delegere denne myndigheten til andre kommunale organer.

Behandling av melding om utslipp av sanitært og kommunalt avløpsvann vil i de fleste tilfeller henge nøye sammen med byggesaksbehandlingen. Det bør derfor tas hensyn til dette ved eventuell delegering av myndighet til andre kommunale organer. Kommunestyret kan for øvrig instruere den som blir delegert myndighet, både ved å vedta generelle retningslinjer, ved å gi nærmere direktiver i den enkelte sak og gjennom lokale forskrifter etter § 12 – 6.

Forurensningsmyndigheten skal føre tilsyn med at forskriften og vedtak truffet i medhold av denne følges, jf. forurensningsloven § 48. Forurensningsmyndigheten skal som tilsynsmyndighet ha fri adgang til virksomheten/anlegget, jf. forurensningsloven § 50. Virksomheten plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de disse bemyndiger, inspisere avløpsanlegget til enhver tid. For utøvelse av tilsynet kan forurensningsmyndigheten gi den ansvarlige pålegg om opplysninger og undersøkelser, jf. forurensningsloven §§ 49 og 51.

Den som er tilsynsmyndighet etter forurensningsloven § 48 er også tilsynsmyndighet etter internkontrollforskriften av 6. desember 1996 jf. denne forskrift § 7.

Hvis det er fare for forurensning i strid med forskriften eller forurensning i strid med forskriften har inntrådt, kan forurensningsmyndigheten pålegge den ansvarlige for virksomheten å treffe tiltak innen en nærmere angitt frist, jf. forurensningsloven § 7 fjerde ledd, jf. andre ledd første til tredje punktum.

Til § 12 – 3 Lovlig utslipp

1. ledd: Oppføring av bygning som skal ha innlagt vann, samt innlegging av vann i eksisterende bygning, utløser krav om lovlig utslipp etter §§ 12 – 1 og 12 - 3. Et utslipp kan ikke etableres før det er blitt lovlig i henhold til § 12 - 5. Bakgrunnen for at det stilles krav om melding er at forurensningsmyndigheten skal kunne vurdere om det skal stilles strengere eller supplerende krav enn de som følger av forskriften. Det dreier seg først og fremst om å vurdere krav som bestemmelsene i kapittel 12 ikke greier å fange opp tilstrekkelig, grunnet lokale resipientforhold eller brukerkonflikter. For eksempel kan kommunen vedta vilkår om utslippssted og –dyp. I sjeldnere tilfeller kan det være aktuelt å sette spesifikke krav til lukt og utslipp av bakterier og virus.

Med fullstendig melding menes at nummer 1) til 3) i § 12 – 4 første ledd må være oppfylt. § 12 – 4 nummer 1 bokstav b) tilsier for eksempel at utslipp skal etableres og drives i samsvar med §§ 12 -7 til 12 -13.

2. ledd: Utslipp som økes vesentlig har meldeplikt jf. § 12 – 4 første ledd. Utslippsøkning som medfører at avløpsanlegget ikke lenger er innenfor virkeområdet til kapittel 12 regnes som en vesentlig økning og krever melding. En vesentlig økning av utslippet kan bero både på økning i mengde, endring i type utslipp og endring av utslippssted. Det er opp til kommunen å avgjøre hva som er vesentlig økning i det enkelte tilfellet.

Følgende vil normalt innebære at utslipp økes vesentlig:

- Installering av vannklosett, dusj, bad, våtrom o.l.
- Utvidelse av eksisterende renseanlegg, f.eks. på grunn av at nye områder kobles til anlegget.
- Bruk av matavfallskvern.
- Endring av utslipp slik at det er fare for nye/større brukerkonflikter.

Vesentlig økning er meldepliktig jf. § 12 – 4.

Til § 12 – 4 Meldeplikt

Den ansvarlige bør sjekke om kommunen har laget lokal forskrift jf. § 12 – 6 før melding utarbeides og sendes.

1. ledd: Meldeplikten gjelder uansett avløpsløsning. Se kommentar til § 12 – 3. Det skal således meldes om utslipp når avløp går til tett tank. Meldingen må leveres skriftlig. Et meldeskjema kan forenkle meldeprosessen.

Nummer 1, bokstav a): Det må fremkomme av meldingen hvem som er nærmest til å gjøre de plikter den ansvarlige er pålagt i forskriften. Det bør også fremgå om ansvarlig melder ikke er den samme som den ansvarlige eieren.

Nummer 1, bokstav c): Anleggets plassering i forhold til eiendomsgrenser og andre grenser av betydning for arealbruken bør fremkomme av kartet. I tillegg bør veiadkomst tegnes inn på kartet dersom dette er relevant. Veiadkomst har blant annet betydning for tømning av slamavskillere.

Nummer 1, bokstav f): Brukerinteresser knyttet til resipienten vil ha stor betydning for hvor strenge krav som bør settes ved et eventuelt enkeltvedtak. Dette gjelder spesielt i de resipientene der de hygieniske forholdene er av betydning for bruken. Det er derfor spesielt viktig at meldingen inneholder en risikovurdering av helseforhold.

Nummer 1, bokstav h): Kommunen kan som forurensningsmyndighet, i henhold til forurensningsloven § 11 tredje ledd annet punktum, kun godkjenne utslipp med samtykke fra planmyndigheten dersom virksomheten vil være i strid med endelige planer etter plan- og bygningsloven.

Nummer 2: Bestemmelsen skal sikre at parter og andre spesielt berørte av saken gis anledning til å uttale seg i konkrete utslippssaker. En part er en person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder jf. § 2 bokstav e) i forvaltningsloven. Med andre særskilte berørte menes for eksempel foreninger og lag med interesser i området.

Den ansvarlige har plikt til å gjøre de berørte oppmerksomme på deres anledning til å uttale seg til den ansvarlige. Dersom partene eller andre spesielt berørte av saken ønsker det, kan de samtidig sende kopi av uttalelsen til kommunen.

Nummer 3: Når meldingen skal sendes kommunen, skal blant annet kvitteringer for mottatt varselbrev vedlegges. Som kvittering regnes blant annet underskrift eller annen form for bekreftelse fra parter og andre som kan bli særlig berørt av saken. Dersom den ansvarlige mottar uttalelser skal uttalelsene sendes sammen med meldingen til kommunen. Den som uttalte seg skal ha kopi av oversendelsen.

Til § 12 – 5 Behandling av melding

Behandling av melding om utslipp av sanitært og kommunalt avløpsvann vil i de fleste tilfeller henge nøye sammen med byggesaksbehandlingen. Det bør derfor tas hensyn til dette ved eventuell delegering av myndighet til andre kommunale organer. Kommunestyret kan for øvrig instruere den som blir delegert myndighet, både ved å vedta generelle retningslinjer, ved å gi nærmere direktiver i den enkelte sak og gjennom lokale forskrifter etter § 12 - 6.

1. ledd: Utslipp regnes som lovlig dersom 3 uker er gått etter at kommunen mottok fullstendig melding om utslippet og kommunen ikke har bestemt noe annet i medhold av bestemmelsens andre ledd. For at en melding skal være fullstendig må krav i § 12 – 4 være etterkommet. Se forøvrig kommentarene til § 12 - 3.

Fristen begynner å løpe når kommunen har mottatt fullstendig melding. Det vil si at dersom den ansvarlige leverer en ufullstendig melding, starter ikke fristen å løpe. Meldingen vil anses som mottatt den dagen meldinger registreres som mottatt av kommunen.

Virkningene av at tre ukers fristen er utgått uten at kommunen har varslet eller fattet vedtak i medhold av bestemmelsens andre ledd, er at utslippet lovlig kan etableres i henhold til standardkravene i kapittel 12 med videre. Kommunen fører tilsyn med tiltakene jf. § 12 - 2.

I henhold til god forvaltningsskikk bør det gis tilbakemelding til den ansvarlige i de tilfellene hvor forurensningsmyndigheten kommer til at det ikke skal fastsettes særlige krav utover de som fremgår av kapittel 12.

Dersom den ansvarlige velger å sende en melding med ønske om andre rensekrav enn de som fremgår av kapittel 12, regnes ikke meldingen som fullstendig. Det vil si at fristen på 3 uker ikke gjelder. Utslipp som er meldt med ønske om unntak, kan ikke etableres før kommunen har vurdert utslippet og gjort utslippet lovlig i medhold av bestemmelsens andre ledd.

2. ledd: Bestemmelsen gir kommunen hjemmel til å treffe individuelle unntak fra de generelle kravene i kapittel 12. Kompetansen er betinget av at kommunen varsler eller treffer vedtak innen 3 uker fra fullstendig melding er mottatt. Unntakene kan gå både i skjerpene og lempende retning. Dersom kommunen treffer vedtak er dette et enkeltvedtak som kan påklages i medhold av forvaltningsloven § 28.

Målsettingen med standardkravene i avløpskapittelet er at kommunen skal slippe å sette tilleggskrav. Supplerende eller strengere krav er først og fremst aktuelt å vurdere der det foreligger protester eller hvor vannforekomsten er særlig sårbar for utslipp. Kommunen kan nekte etablering av nye eller økte utslipp grunnet særlige hensyn til miljø og/eller brukerinteresser.

Utslipp bør normalt ikke forringe eksisterende miljøkvalitet. Dersom utslippet vil ha forurensningsmessige virkninger nedstrøms, er det viktig at det blir tatt tilstrekkelig hensyn til berørte nabokommuners interesser. Viktige momenter som bør inngå i vurderingen av melding om utslipp, er hvor skadelig det aktuelle utslippet er og om resipienten er sårbar. Utslippet må vurderes nøye slik at det ikke oppstår hygieniske ulemper, begroing, misfarging, luktulemper etc.

Det kan f.eks. settes vilkår for utslippspunkt, restutslipp, plassering av overløp, utslipp fra overløp, resipientundersøkelser, tekniske løsninger, internkontroll, målinger, rapportering m.m., jf. forurensningsloven § 16. Eksempler på vilkår er krav til reduksjon av patogener og prøvetakingskum eller prøvetaking av vannforekomst nedstrøms naturlige infiltrasjonsanlegg. Ved fastsettelse av vilkår er det viktig å sette vilkårene slik at det er lett å kontrollere om de overholdes.

Selv om kommunen ikke vedtar eller varsler tilleggskrav innen fristen på 3 uker, har kommunen alltid mulighet til å vurdere hvorvidt det er hjemmel til å gjøre unntak fra forskriften i medhold av § 12 – 14. Unntakene kan gå både i en skjerpning og lemping av kravene i kapittel 12, men her er unntakshjemmelen imidlertid betinget at vilkårene i forurensningsloven § 18 første ledd foreligger.

3. ledd: Godkjennelse av meldingen faller bort hvis arbeid ikke er igangsatt senest 3 år etter at melding er mottatt. Med arbeid menes her arbeid på eller i boligen/huset. Ved nybygg må det være satt i verk vesentlige tiltak i marken for at arbeid kan sies å være igangsatt. Hvis grunnmuren eller tilsvarende fundament er oppført, må arbeidet sies å være i gang. Utgangspunktet for fristen er når underretning om tillatelsen er kommet frem til søkeren.

Samordning med annet regelverk i forbindelse med saksbehandlingen

Reglene om miljørettet helsevern er hjemlet i kommunehelsetjenesteloven § 1- 4 og kapittel 4a og omfatter de faktorene i miljøet som direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen, herunder håndtering av avløpsvann. § 14 i forskrift om miljørettet helsevern av 25. april 2003 har bestemmelser om meldeplikt til kommunen (den instans som ivaretar oppgavene innen miljørettet helsevern). § 14 tredje ledd slår fast at ”for virksomheter som krever tillatelse gjennom vedtak etter plan- og bygningsloven, forurensningsloven eller annet lovverk som krever vurdering av helsekonsekvenser, vil det ikke være nødvendig med egen melding etter første ledd”. Det forutsettes imidlertid, jf. merknadene til forskrift om miljørettet helsevern, at forurensningsmyndighetene skal sørge for at helsemyndighetene involveres når melding om utslipp mottas. I tillegg skal det sørges for at behandlingen av meldingen samordnes på tvers av de ulike sektorene i kommunen.

Planlovgivningen er et viktig virkemiddel for å forhindre at forurensningsproblemer oppstår. Selv om et enkelt utslipp kan virke ubetydelig isolert sett, kan det sammen med utslipp i området ellers utgjøre en betydelig forurensning. I henhold til forurensningsloven § 11 tredje ledd første punktum skal kommunen om mulig søke å løse forurensningsspørsmål for større områder under ett og på grunnlag av oversiktsplaner og reguleringsplaner. Slike planer med fastsatte miljømål for vannforekomstene i regionen vil også kunne påvirke vurderingen av en melding om utslipp. Det vises i denne sammenhengen til "Miljømål for vannforekomstene - retningslinjer og anbefalte miljøkvalitetsnormer", SFT retningslinjer 97:02, TA-1500/1997.

Det vil være både i kommunens og søkerens interesse at det etableres et samordnet og integrert system slik at saksbehandlingen etter denne forskriften og plan- og bygningsloven blir minst mulig ressurskrevende.

Til § 12 – 6 Lokal forskrift

1. ledd: Kommunen kan fastsette standardiserte krav i lokale forskrifter som trer i stedet for standardkravene i kapittel 12, jf. §§ 12 - 7 til 12 - 13. Kommunen har imidlertid ikke anledning til å endre på meldesystemet som følger av §§ 12 - 4 til 12 - 5 eller endre bestemmelsene om forholdet til eksisterende utslipp jf. § 12 - 18. Det vil si at kommunen bare kan fastsette bestemmelser for utslipp som etableres etter ikrafttredelsesdato for den lokale forskriften.

Lokal forskrift skal bygge på de samme definisjonene som i denne forskrift og være tilpasset annet regelverk. Alle krav som skal regulere utslippene må komme klart frem av den lokale forskriften, selv om enkelte krav overlapper krav i kapittel 12.

Standardkravene i forskriften vil normalt sett være tilstrekkelige for å ivareta miljøhensyn og brukerinteresser. Det vil derfor være liten hensikt i å lage lokale forskrifter med standardkrav som er litt annerledes enn de nasjonale standardkravene. Hensikten med lokale forskrifter er å fange opp utbredte brukerkonflikter som standardkravene ikke løser f.eks. drikkevannsinteresser som påvirkes av patogener og utslipp til vannforekomster som krever spesielt strenge rensekra.

Fastsettelsen av lokale forskrifter følger forvaltningslovens regler i kapittel 7. For øvrig vises til en mal for lokale forskrifter i forvaltningsveilederen (TA-1741/2000).

Til § 12 – 7 Avløpsnett

1. ledd: Bestemmelsen tar utgangspunkt i bruk av best tilgjengelig teknologi, ut fra kunnskap om bl.a. anerkjent teknologi, fremtidige endringer i tidspunkt, frekvens og mengde tilført avløpsvann, herunder også overvann. Bestemmelsen tar i tillegg utgangspunkt i best praksis basert på driftsrelatert kompetanse. Det kan medføre store kostnader å tilfredsstille disse kravene. Bestemmelsen har derfor en reservasjon mot investeringer som har uforholdsmessige kostnader, som særlig kommer til anvendelse for eksisterende avløpsnett. Hovedmålet er å sikre at avløpsnettet er funksjonelt til enhver tid slik at kommende genereasjoner ikke påføres store vedlikeholds- og oppgraderingskostnader.

Til § 12 – 8 Utslipp til følsomt og normalt område

1. ledd: Den ansvarlige må selv melde jf. § 12 – 4 første ledd om avløpsanlegget skal ha en rensegrad i henhold til bokstav a) eller b). Kommunen kan for eksempel fastsette at bokstav b) skal gjelde når meldingen behandles i henhold til § 12 - 5. Kommunen kan også fastsette et strengere rensekraft når resipienten er spesielt følsom eller når økning av utslipp medfører økt fare for forurensing. Et strengere krav kan for eksempel være 1 mg P/l og 25 mg BOF₅/l ved utslipp beregnet som årlig middelerdi.

Til § 12 – 9 Utslipp til mindre følsomt område

1. ledd: Den ansvarlige må selv melde jf. § 12 – 4 første ledd om avløpsanlegget skal ha en rensegrad i henhold til bokstav a) eller b). Kommunen kan fastsette at for eksempel bokstav b) skal gjelde når meldingen behandles i henhold til § 12 - 5. Kommunen kan også fastsette et strengere rensekraft.

Til § 12 – 10 Dokumentasjon av rensegrad

Analysemetoder jf. vedlegg 2 til kapittel 11 i denne forskrift bør benyttes ved verifisering av anlegg.

1. ledd: Med minirensanlegg menes prefabrikkerte avløpsanlegg bygget for å rense sanitært eller kommunalt avløpsvann med dokumentert rensegrad. Anleggene monteres på fabrikk før levering.

prEN12566-3 regnes som tilsvarende standard inntil EN12566-3 foreligger fra CEN. Typegodkjenning i henhold til SFTs kvalitetsnormer fra 1997 (TA-1403/97) regnes også som tilsvarende standard inntil Date of Withdrawal for EN12566-3.

Eksempler på øvrige rensanlegg er rensanlegg i kombinasjon (f.eks slamavskiller og naturlig infiltrasjon), kunstige infiltrasjonssystemer, kildesorteringssystemer etc.

Driftsbetingelser for øvrige avløpsanlegg må fremkomme av dokumentasjonen for rensegrad.

Slamavskillere er nærmere beskrevet i VA/Miljø-blad nr 48 utgitt i 2001 av ”Stiftelsen NKF og NORVAR’s VA/Miljø-blad”. Miljøbladet inneholder informasjon om metoder, dimensjonering og henvisninger til annet veiledningsmaterieil. I tillegg finnes det norsk standard NS-EN 12566-1 (prefabrikkerte septiktanker) og NS 3162 (slamavskillere og egenskaper).

2. ledd: Infiltrasjonsanlegg kan etableres der grunnundersøkelser viser at løsmasser på stedet har tilstrekkelig kapasitet til å kunne behandle og transportere avløpsvann. Anlegg dimensjoneres ut fra løsmassenes korngradering eller infiltrasjonstester. Metoden forutsetter

en viss avstand fra avløpsanlegget til grunnvann, bekk og drikkevannskilde. Renseprosessene er mest aktive i de øvre delene av den umettete sonen pga. oksygentilgang og innhold av fosforbindende elementer. Det vises til NORVAR prosjektrapport nr 49:1994: Grunnundersøkelser for infiltrasjon – små avløpsanlegg. Naturlige infiltrasjonsanlegg skal i tillegg ha dokumentasjon på at anerkjent dimensjonering og utforming er benyttet. Omfang av dokumentasjon og utredning for naturlige infiltrasjonsanlegg er beskrevet nærmere i VA/Miljø-blad nr 59 utgitt høsten 2003 av "Stiftelsen NKF og NORVAR's VA/Miljø-blad".

3. ledd: Med fagkyndig menes en kompetent person som kan vise til relevant utdanning, anerkjente kurs eller sertifisering.

Til § 12 – 11 Utslippssted

1. ledd: Bestemmelsen angir de hovedhensyn som skal ivaretas når den ansvarlige skal lokalisere utslippet, bestemme utslippsdyp og -anordning. For nye utslipp og utslipp som økes vesentlig medfører krav om melding i § 12 – 4 at kommunen kan stille spesifikke krav til utslippet i medhold av § 12 – 5 andre ledd. For eksisterende utslipp som er lovlig i medhold av § 12 – 5, kan kommunen gjøre unntak fra forskriftens standardkrav i medhold av § 12 – 14 og stille spesifikke krav så fremt vilkårene i forurensningsloven § 18 første ledd er oppfylt.

Til § 12 – 12 Lukt

1. ledd: Bestemmelsen angir hovedhensynene som skal ivaretas når den ansvarlige skal begrense eventuelle vesentlige luktulemper. For nye utslipp og utslipp som økes vesentlig medfører krav om melding i § 12 – 4 at kommunen kan stille spesifikke krav til utslippet i medhold av § 12 – 5 andre ledd. For eksisterende utslipp som er lovlig i medhold av § 12 – 5, kan kommunen gjøre unntak fra forskriftens generelle regler i medhold av § 12 – 14 og stille spesifikke krav så fremt vilkårene i forurensningsloven § 18 første ledd er oppfylt. For luktulemper forårsaket av virksomheter kan krav stilles i medhold av § 15 – 4 A.

Til § 12 – 13 Utforming og drift av renseanlegg

1. ledd: Eventuelle fremtidige endringer i klimatiske forhold i anleggets levetid bør ligge til grunn for lokalisering og utforming av renseanlegget.

2. ledd: Minirensanlegg og slamavskillere har definerte driftsrelaterte krav. VA/Miljøblad nr 48 (slamavskillere) gir en veiledning på tømmehyppighet. Driftsbetingelser for øvrige avløpsanlegg må fremkomme av dokumentasjonen for rensegrad.

3. ledd: Dumpeforbudet gjelder dumping fra fartøyer, lektere og lignende og bl.a. også utslipp fra utslippsledninger. Denne bestemmelsen implementerer dumpeforbudet i artikkel 14(3) i EUs avløpsdirektiv. Krav til disponering av slam fremgår av *forskrift av 9. januar 2004 om gjødselvarer mv. av organisk opphav*. Denne forskriften implementerer EUs slamdirektiv og ivaretar hensynet til art. 14(1) og (2) i avløpsdirektivet.

Med vannforekomst menes innsjø, elv, elvemunning, fjord og havområde. Kunstige og sterkt modifiserte vannforekomster inngår også i begrepet.

Dumpeforbudet omfatter restprodukter som genereres i renseanlegg for sanitært eller kommunalt avløpsvann. I likhet med forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav omfatter bestemmelsen ikke slam fra renseanlegg for industrielt prosessavløpsvann. Tilførsel av slam til et renseanlegg får betydning for størrelsen på et avløpsanlegg, jf. § 11 – 3 bokstav m) og dermed krav til rensing og utslippskontroll.

Ved mottak av f. eks. septikslam på mekaniske renseinnretninger, vil mesteparten av slammet bli ført ut i vannforekomsten. En slik praksis må anses for å være omfattet av forbudet mot utslipp fra rørledning eller annen innretning.

Utslipp av for eksempel septikslam via et renseanlegg som oppfyller primær, sekundær- eller tertiærrensekravene i denne forskriften, anses ikke å være i strid med dumpeforbudet.

Slam regnes som avfall og er underlagt bestemmelsene om avfall i forurensningsloven kapittel 5. For eksempel er slambehandlingsanlegg underlagt kravet om konsesjonsbehandling etter § 29 i loven, hvor blant annet forholdene i resipienten og minimumskravene i EUs avløpsdirektivet må legges til grunn. Det er fylkesmannen som gir tillatelse til behandling av avløpsslam.

Til § 12 – 14 Unntak

1. ledd: Den ansvarlige bør kunne regne med at utslipp som er gjort lovlig vil være lovlig for en tid og må kunne innrette seg etter dette. Kommunen kan bare gjøre unntak etter fristen på 3 uker eller vedtak etter § 12 - 5, dersom vilkårene i forurensningsloven § 18 første ledd er oppfylt. Fl. § 18 første ledd begrenser muligheten til å gjøre unntak, ved at bestemte vilkår må være oppfylt. Unntak kan gå i en skjerping og lemping av krav.

Unntak kan bla. gjøres dersom:

1. Det viser seg at skaden eller ulempen ved forurensningen blir vesentlig større eller annerledes enn ventet da tillatelse ble gitt.
2. Skaden eller ulempen kan reduseres uten urimelig kostnad for forurenseren.
3. Ny teknologi gjør det mulig å minske forurensningen i vesentlig grad.
4. Vilrårene i tillatelsen er unødvendig for å motvirke forurensinger.
5. De fordeler forurenseren eller andre får av at vilkår blir lempet på eller opphevet, er vesentlig større enn de skader eller ulemper det vil føret il for miljøet.

Til § 12 – 15 Klage

1. ledd: Der kommunestyrets myndighet er delegert til andre kommunale organer, skal klage på enkeltvedtak behandles av kommunestyret eller særskilt klagenemnd. Når kommunestyret selv har truffet vedtaket, skal fylkesmannen behandle klagen.

Til § 12 – 16 Forholdet til eksisterende utslipp

Eksisterende renseanlegg - Et renseanlegg regnes som eksisterende dersom byggestart fant sted før 1.1.2006. Avløpsanlegg som bygges for å erstatte eksisterende avløpsanlegg, regnes også som nye selv om funksjon og lokalitet opprettholdes.

1. ledd: Eksisterende tillatelser for utslipp av sanitært eller kommunalt avløpsvann fra avløpsanlegg mindre enn 50 pe til alle områder er fremdeles gyldige inntil annet er bestemt i henhold til forurensningsloven § 18. Det vil si at private eneboliger, hytter, campingplasser og lignende med gyldig utslippstillatelse 1.1.2006 ikke behøver å forholde seg til kravene i kapittel 12 inntil annet er bestemt.

Avløpsanlegg som har en gyldig tillatelse, må likevel overholde kravene som følger av kapittel 11 i denne forskrift. For eksempel omfatter § 11 – 5 rapporteringskrav som for mange kommer i tillegg til vilkår i gyldig tillatelse.

2. ledd: Med utslipp som nevnt i første punktum, menes utslipp etablert før 15. mai 1972. I tillegg omfattes utslipp som ble etablert etter dette tidspunktet, men før utslippet ble søknadspliktig ved senere revisjoner av forskriften. Slike utslipp er lovlige uten tillatelse etter denne forskriften. Kommunen kan likevel fastsette en frist for når slike utslipp er ulovlige. Forurensere må da sende inn en melding i god tid før fristen utløper, slik at kommunen har fått tilstrekkelig tid til å vurdere meldingen. Alternativt må forurenseren stanse det ulovlige utslippet. Denne myndigheten må utøves slik at en unngår forskjellsbehandling og være begrunnet i forurensningsmessige hensyn. Større områder bør sees under ett og oppryddingstiltak gjennomføres slik at de utslippene som forurensere mest, blir tatt først.

Kommunen kan i tillegg fastsette i forskrift at utslipp er ulovlig etter en fastsatt frist for et bestemt område. Dette er praktisk hvor et bestemt område skal oppgraderes samtidig, og kommunen slipper da å fatte enkeltvedtak for alle utslippene.

Til § 12 – 17 Oppheving av lokale forskrifter

1. ledd: Bestemmelsen opphever alle eksisterende lokale forskrifter for utslipp av sanitært avløpsvann. Tillatelser, herunder også tidsfrister, er fortsatt gyldige selv om den lokale forskriften tillatelsen er hjemlet i oppheves.

I medhold av forskriftens § 12 - 6 har kommunen fått hjemmel til å fastsette ny lokal forskrift som trer i stedet for kravene i §§ 12 - 7 til 12 - 13, jf kommentarene til § 12 - 6.

Kapittel 13 Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra mindre tettbebyggelser

Til § 13 – 1 Virkeområde for kapittel 13

1. ledd: Kapittel 12 regulerer utslipp av sanitært og kommunalt avløpsvann under 50 pe. Kapittel 13 regulerer utslipp av kommunalt avløpsvann fra avløpsanlegg større eller lik 50 pe i tettbebyggelser med samlet utslipp mindre enn 2.000 pe (ferskvann, elvemunning) eller utslipp mindre enn 10.000 pe (sjø). Kapittel 14 regulerer alle utslipp større eller lik 50 pe fra tettbebyggelser større enn 2.000 pe (ferskvann, elvemunning) og større enn 10.000 pe (sjø).

Tettbebyggelsens utstrekning finnes på kart fra SSB. Disse kan lastes ned fra avløpssidene på www.sft.no. Tettbebyggelsens størrelse i pe kan beregnes basert på bidrag fra:

1. Innbyggere.
2. Turister.
3. Innlekking og overvann.
4. Prosessavløpsvann m.m. med påslipp til avløpsnett.
5. Påslipp fra små virksomheter.
6. Sesongvariasjoner.
7. Urensete utslipp av kommunalt avløpsvann.

Beregningen trenger ikke inkludere separate utslipp av prosessavløpsvann, utslipp fra separat overvannsledning og ekstreme verdier.

I tettbebyggelser uten urensete utslipp og ubetydelige utslipp fra overløp, vil det være mulig å beregne pe ut i fra målinger av tilført avløpsvann jf. NS9426 Bestemmelse av personekvivalenter, pe, til bruk i utslippstillatelse for avløpsvann. Dersom tettbebyggelsen i tillegg har mindre urenset utslipp, må disse regnes med i tettbebyggelsens størrelse. Det er i alle tilfeller viktig å unngå underestimering av tettbebyggelsens størrelse i pe. Den ansvarlige bør oppbevare informasjon om hvordan størrelsen i pe er beregnet.

Dokumentasjon av tettbebyggelsens størrelse i pe er i utgangspunktet en engangsforseelse. Tettbebyggelsens størrelse i pe bør derfor beregnes med et perspektiv på 10 – 20 år.

Avløpsanleggets størrelse i pe er beskrevet nærmere i kommentarene til §§ 11 – 3 bokstav m) og 13 – 11.

Kapittelet gir ikke kommunen hjemmel til å regulere utslipp omfattet av kapittel 13 i lokal forskrift.

2. ledd: § 15 A – 4 gir kommunen myndighet til å regulere påslipp fra virksomhet.

Plan- og bygningsloven § 66 nr. 2, jf. § 92, om plikt til tilkobling til avløpsledning gjelder uavhengig av kapittel 13. Dette innebærer at det ikke skal meldes om utslipp fra avløpsanlegg hvor tilkobling til avløpsledning følger av plan- og bygningsloven. § 66 nr. 2 i plan- og bygningsloven gir kommunen hjemmel til å kreve at bygninger skal knyttes til offentlig avløpsnett dersom den offentlige avløpsledningen går over eiendommen eller i veg som støter til den, eller over nærliggende areal. Det følger av plan- og bygningsloven § 82 at kommunen ikke har rett til å kreve påkobling av fritidsbebyggelse til offentlig avløpsnett.

Til § 13 – 2 Forurensningsmyndighet

1. ledd: Kommunen har fått delegert myndighet generelt innenfor sitt myndighetsområde etter fl. §§ 7, 18, 49 - 51, 58, 73 – 75 og 78 – 79, jf Miljøverndepartementets rundskriv om kommunens myndighet og plikter etter forurensningsloven T-5/98.

Det er kommunen ved kommunestyret som er forurensningsmyndighet, herunder tilsynsmyndighet, for utslipp av kommunalt og sanitært avløpsvann omfattet av kapittel 13. Når det gjelder kommunestyrets adgang til å delegere den myndighet som er lagt til kommunen følger det av forurensningsloven § 83 første ledd at det er kommunelovens delegasjonshjemler som kommer til anvendelse. Kommunestyret kan og vil i mange tilfeller delegere denne myndigheten til andre kommunale organer.

Behandling av melding om utslipp av sanitært og kommunalt avløpsvann vil i de fleste tilfeller henge nøye sammen med byggesaksbehandlingen. Det bør derfor tas hensyn til dette ved eventuell delegering av myndighet til andre kommunale organer. Kommunestyret kan for øvrig instruere den som blir delegert myndighet, både ved å vedta generelle retningslinjer og ved å gi nærmere direktiver i den enkelte sak.

Forurensningsmyndigheten skal føre tilsyn med at forskriften og vedtak truffet i medhold av denne følges, jf. forurensningsloven § 48. Forurensningsmyndigheten skal som tilsynsmyndighet ha fri adgang til virksomheten/anlegget, jf. forurensningsloven § 50. Virksomheten plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de disse bemyndiger, inspisere avløpsanlegget til enhver tid. For utøvelse av tilsynet kan forurensningsmyndigheten gi den ansvarlige pålegg om opplysninger og undersøkelser, jf. forurensningsloven §§ 49 og 51.

Den som er tilsynsmyndighet etter forurensningsloven § 48 er også tilsynsmyndighet etter internkontrollforskriften av 6. desember 1996 jf. denne forskrift § 7.

Hvis det er fare for forurensning i strid med forskriften eller forurensning i strid med forskriften har inntrådt, kan forurensningsmyndigheten pålegge den ansvarlige for virksomheten å treffe tiltak innen en nærmere angitt frist, jf. forurensningsloven § 7 fjerde ledd, jf. andre ledd første til tredje punktum.

Til § 13 – 3 Lovlig utslipp

1. ledd: Oppføring av bygning som skal ha innlagt vann, samt innlegging av vann i eksisterende bygning, utløser krav om lovlig utslipp etter §§ 13 – 1 og 13 - 3. Et utslipp kan ikke etableres før det er blitt lovlig i henhold til § 13 - 5. Bakgrunnen for at det stilles krav om melding er at forurensningsmyndigheten skal kunne vurdere om det skal stilles strengere eller supplerende krav enn de som følger av forskriften. Det dreier seg først og fremst om å vurdere krav som bestemmelsene i kapittel 13 ikke greier å fange opp tilstrekkelig, grunnet lokale resipientforhold eller brukerkonflikter. For eksempel kan kommunen som forurensningsmyndighet vedta vilkår om utslippssted og –dyp. I sjeldnere tilfeller kan det være aktuelt å sette spesifikke krav til lukt og utslipp av bakterier og virus.

Med fullstendig melding menes at nummer 1) til 3) i § 13 – 4 første ledd må være oppfylt. § 13 - 4 nummer 1 bokstav b) tilsier for eksempel at utslipp skal etableres og drives i samsvar med §§ 13 - 6 til 13 -16.

2. ledd: Utslipp som økes vesentlig har meldeplikt jf. § 13 - 4 første ledd. En vesentlig økning av utslippet kan bero både på økning i mengde, endring i type utslipp og endring av utslippssted. Det er opp til kommunen å avgjøre hva som er vesentlig økning i det enkelte tilfellet. En vesentlig økning av utslippet kan bero både på økning i mengde og/eller endring i type utslipp. Med vesentlig økning menes normalt 25 - 30 % økning eller mer. Utslippsøkning som medfører at avløpsanlegget ikke lenger er innenfor virkeområdet til kapittel 13 regnes også som en vesentlig økning og krever melding.

Utvidelse av eksisterende renseanlegg, f.eks. på grunn av at nye områder kobles til anlegget, vil kunne betegnes som en vesentlig økning. Det skal normalt også meldes når utslippet er endret slik at det er fare for nye/større brukerkonflikter.

Til § 13 – 4 Meldeplikt

1. ledd: Meldeplikten gjelder uansett avløpsløsning. Se kommentar til § 13 - 3. Det skal likevel ikke meldes om eksisterende utslipp dersom utslippstillatelsen oppheves i § 13 - 17.

Meldingen må leveres skriftlig. Et meldeskjema kan forenkle meldeprosessen.

Nummer 1, bokstav a): Det må fremkomme av meldingen hvem som er nærmest til å gjøre de plikter den ansvarlige er pålagt i forskriften. Det bør også fremgå om ansvarlig melder ikke er den samme som den ansvarlige eieren.

Nummer 1, bokstav c): Anleggets plassering i forhold til eiendomsgrenser og andre grenser av betydning for arealbruken bør fremkomme av kartet. I tillegg bør veiadkomst tegnes inn på kartet dersom dette er relevant. Veiadkomst har blant annet betydning for tømning av slamavskillere.

Nummer 1, bokstav f): Brukerinteresser knyttet til resipienten vil ha stor betydning for hvor strenge krav som bør settes ved et eventuelt enkeltvedtak. Dette gjelder spesielt i de resipientene der de hygieniske forholdene er av betydning for bruken. Det er derfor spesielt viktig at meldingen inneholder en risikovurdering av helseforhold.

Nummer 1, bokstav h): Kommunen kan som forurensningsmyndighet, i henhold til forurensningsloven § 11 tredje ledd annet punktum, kun godkjenne utslipp med samtykke fra planmyndigheten dersom virksomheten vil være i strid med endelige planer etter plan- og bygningsloven.

Nummer 2: Bestemmelsen skal sikre at parter og andre spesielt berørte av saken gis anledning til å uttale seg i konkrete utslippssaker. En part er en person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder jf. § 2 bokstav e) i forvaltningsloven. Med andre særskilte berørte menes for eksempel foreninger og lag med interesser i området.

Den ansvarlige har plikt til å gjøre de berørte oppmerksomme på deres anledning til å uttale seg til den ansvarlige. Dersom partene eller andre spesielt berørte av saken ønsker det, kan de samtidig sende kopi av uttalelsen til kommunen.

Nummer 3: Når meldingen skal sendes kommunen, skal blant annet kvitteringer for mottatt varselbrev vedlegges. Som kvittering regnes blant annet underskrift eller annen form for bekreftelse fra parter og andre som kan bli særlig berørt av saken. Dersom den ansvarlige

mottar uttalelser skal uttalelsene sendes sammen med meldingen til kommunen. Den som uttalte seg skal ha kopi av oversendelsen.

Til § 13 – 5 Behandling av melding

Behandling av melding om utslipp av sanitært og kommunalt avløpsvann vil i de fleste tilfeller henge nøye sammen med byggesaksbehandlingen. Det bør derfor tas hensyn til dette ved eventuell delegering av myndighet til andre kommunale organer. Kommunestyret kan for øvrig instruere den som blir delegert myndighet, både ved å vedta generelle retningslinjer og ved å gi nærmere direktiver i den enkelte sak.

1. ledd: Utslipp regnes som lovlig dersom 3 uker er gått etter at kommunen mottok fullstendig melding om utslippet og kommunen ikke har bestemt noe annet i medhold av bestemmelsens andre ledd. For at en melding skal være fullstendig må krav i § 13 – 4 være etterkommet. Se forøvrig kommentarene til § 13 - 3.

Fristen begynner å løpe når kommunen har mottatt fullstendig melding. Det vil si at dersom den ansvarlige leverer en ufullstendig melding, starter ikke fristen å løpe. Meldingen vil anses som mottatt den dagen meldinger registreres som mottatt av kommunen.

Virkningene av at tre ukers fristen er utgått uten at kommunen har varslet eller fattet vedtak i medhold av bestemmelsens andre ledd, er at utslippet lovlig kan etableres i henhold til standardkravene i kapittel 13 med videre. Kommunen fører tilsyn med tiltakene jf. § 13 - 2.

I henhold til god forvaltningsskikk bør det gis tilbakemelding til den ansvarlige i de tilfellene hvor forurensningsmyndigheten kommer til at det ikke skal fastsettes særlige krav utover de som fremgår av kapittel 13.

Dersom den ansvarlige velger å sende en melding med ønske om andre rensekrav enn de som fremgår av kapittel 13, regnes ikke meldingen som fullstendig. Det vil si at fristen på 3 uker ikke gjelder. Utslipp som er meldt med ønske om unntak, kan ikke etableres før kommunen har vurdert utslippet og gjort utslippet lovlig i medhold av bestemmelsens andre ledd.

2. ledd: Bestemmelsen gir kommunen hjemmel til å treffe individuelle unntak fra de generelle kravene i kapittel 13. Kompetansen er betinget av at kommunen varsler eller treffer vedtak innen 3 uker fra fullstendig melding er mottatt. Unntakene kan gå både i skjerpene og lempende retning. Dersom kommunen treffer vedtak er dette et enkeltvedtak som kan påklages i medhold av forvaltningsloven § 28.

Målsettingen med standardkravene i avløpskapittelet er at kommunen skal slippe å sette tilleggskrav. Supplerende eller strengere krav er først og fremst aktuelt å vurdere der det foreligger protester eller hvor vannforekomsten er særlig sårbar for utslipp. Kommunen kan nekte etablering av nye eller økte utslipp grunnet særlige hensyn til miljø og/eller brukerinteresser.

Utslipp bør normalt ikke forringe eksisterende miljøkvalitet. Dersom utslippet vil ha forurensningsmessige virkninger nedstrøms, er det viktig at det blir tatt tilstrekkelig hensyn til berørte nabokommuners interesser. Viktige momenter som bør inngå i vurderingen av melding om utslipp, er hvor skadelig det aktuelle utslippet er og om resipienten er sårbar. Utslippet må vurderes nøye slik at det ikke oppstår hygieniske ulemper, begroing, misfarging, luktulemper etc.

Det kan f.eks. settes vilkår for utslippspunkt, restutslipp, plassering av overløp, utslipp fra overløp, resipientundersøkelser, tekniske løsninger, internkontroll, målinger, rapportering m.m., jf. forurensningsloven § 16. Eksempler på vilkår er krav til reduksjon av patogener og prøvetakingskum eller prøvetaking av vannforekomst nedstrøms naturlige infiltrasjonsanlegg. Ved fastsettelse av vilkår er det viktig å sette vilkårene slik at det er lett å kontrollere om de overholdes.

Selv om kommunen ikke vedtar eller varsler tilleggskrav innen fristen på 3 uker, har kommunen alltid mulighet til å vurdere hvorvidt det er hjemmel til å gjøre unntak fra forskriften i medhold av § 13 – 17. Unntakene kan gå både i en skjerping og lemping av kravene i kapittel 13, men her er unntakshjemmelen imidlertid betinget at vilkårene i forurensningsloven § 18 første ledd foreligger.

3. ledd: Godkjennelse av meldingen faller bort hvis arbeid ikke er igangsatt senest 3 år etter at melding er mottatt. Med arbeid menes her arbeid på eller i boligen/huset. Ved nybygg må det være satt i verk vesentlige tiltak i marken for at arbeid kan sies å være igangsatt. Hvis grunnmuren eller tilsvarende fundament er oppført, må arbeidet sies å være i gang. Utgangspunktet for fristen er når underretning om tillatelsen er kommet frem til søkeren.

Samordning med annet regelverk i forbindelse med saksbehandlingen

Reglene om miljørettet helsevern er hjemlet i kommunehelsetjenesteloven § 1- 4 og kapittel 4 a og omfatter de faktorene i miljøet som direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen, herunder håndtering av avløpsvann. § 14 i forskrift om miljørettet helsevern av 25. april 2003 har bestemmelser om meldeplikt til kommunen (den instans som ivaretar oppgavene innen miljørettet helsevern). § 14 tredje ledd slår fast at ”for virksomheter som krever tillatelse gjennom vedtak etter plan- og bygningsloven, forurensningsloven eller annet lovverk som krever vurdering av helsekonsekvenser, vil det ikke være nødvendig med egen melding etter første ledd”. Det forutsettes imidlertid, jf. merknadene til forskrift om miljørettet helsevern, at forurensningsmyndighetene skal sørge for at helsemyndighetene involveres når melding om utslipp mottas. I tillegg skal det sørges for at behandlingen av meldingen samordnes på tvers av de ulike sektorene i kommunen.

Planlovgivningen er et viktig virkemiddel for å forhindre at forurensningsproblemer oppstår. Selv om et enkelt utslipp kan virke ubetydelig isolert sett, kan det sammen med utslipp i området ellers utgjøre en betydelig forurensning. I henhold til forurensningsloven § 11 tredje ledd første punktum skal kommunen om mulig søke å løse forurensningsspørsmål for større områder under ett og på grunnlag av oversiktsplaner og reguleringsplaner. Slike planer med fastsatte miljømål for vannforekomstene i regionen vil også kunne påvirke vurderingen av en melding om utslipp. Det vises i denne sammenhengen til "Miljømål for vannforekomstene - retningslinjer og anbefalte miljøkvalitetsnormer", SFT retningslinjer 97:02, TA-1500/1997.

Det vil være både i kommunens og søkerens interesse at det etableres et samordnet og integrert system slik at saksbehandlingen etter denne forskriften og plan- og bygningsloven blir minst mulig ressurskrevende.

Til § 13 – 6 Avløpsnett

1. ledd: Kravene gjelder alle avløpsnett, herunder de som allerede er etablert. Kravet forutsetter et godt fungerende avløpsnett med minst mulig utslipp fra overløp og lekkasjer. Bestemmelsen tar utgangspunkt i bruk av best tilgjengelig teknologi, ut fra kunnskap om bl.a.

anerkjent teknologi, fremtidige endringer i tidspunkt, frekvens og mengde tilført avløpsvann, herunder også overvann. Bestemmelsen tar i tillegg utgangspunkt i best praksis basert på driftsrelatert kompetanse. Det kan medføre store kostnader å tilfredsstille disse kravene. Bestemmelsen har derfor en reservasjon mot investeringer som har uforholdsmessige kostnader, som særlig kommer til anvendelse for eksisterende avløpsnett. Hovedmålet er å sikre at avløpsnettet er funksjonelt til enhver tid slik at kommende generasjoner ikke påføres store vedlikeholds- og oppgraderingskostnader.

Anbefalt kompetanse finnes i VA-miljøblad nr 42 (Krav til kompetanse for utførelse av VA-ledningsanlegg) og VA-miljøblad nr 43 (Krav til kompetanse for drift av VA-behandlingsanlegg).

2. ledd: Det arbeides med forslag om krav til dimensjonering og bygging av ledningsnett i teknisk forskrift til plan og bygningsloven.

3. ledd: Det finnes ledningsregistre og beregningsmodeller (beslutningsverktøy) for rehabilitering av avløpsnettet. Hensikten med modellene er å identifisere kostnadseffektive fornyelsestiltak. I tillegg finnes det Norsk Standard for utbedring av stikkledninger og hovedledningssystemer: NS-EN-752-5.

4. ledd: Den ansvarlige skal ha et internkontrollsystem, hvor det blant annet skal fastsettes mål for helse, miljø og sikkerhet, kartlegges potensielle utslippsfarer og hvor det foretas risikovurderinger. Den ansvarlige skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav i utslippstillatelsen. For eksempel påhviler det den ansvarlige å sette inn tilstrekkelig med tiltak (aggregat, pumpe, fordrøyningsbasseng eller liknende) for å hindre utslipp via nødoverløp.

Bestemmelsen gjelder alle overløp og andre lekkasjer på avløpsnettet. Med oversikt menes tilgjengelig data om antall overløp på ledningsnett og pumpestasjoner, overløpenes plassering og resipientforhold. Oversikten skal inkludere alle overløp, også eventuelle nødoverløp. Med lekkasje menes tap som følge av utetthet på basseng, pumpestasjon eller ledning.

Det finnes Norsk Standard for dimensjonering av overløp: NS-EN 752-1 til -4.

5. ledd: Bestemmelsen gjelder registrering og oppbevaring av klage til bruk som grunnlag for videre oppfølging og vurdering av strengere krav. Forvaltningsloven har bestemmelser om selve behandlingen av klagen. Det er klageadgang på vedtak etter §§ 13 – 5 og 13 – 17.

Til § 13 – 7 Utslipp til følsomt og normalt område

1. ledd: Kommunen kan også fastsette et strengere rensekraft når resipienten er spesielt følsom eller dersom påslipp av oppmalt matavfall medfører økt fare for økt forurensning. Et strengere krav kan for eksempel være 90 % reduksjon av fosfor og 70 % reduksjon av BOD₅.

Til § 13 – 8 Utslipp til mindre følsomt område

1. ledd: Den ansvarlige kan velge mellom renseløsningene bokstav a) til d) dersom meldingen gjelder et eksisterende renseanlegg med rensinnretning. Den ansvarlige kan kun velge mellom renseløsning bokstav a) eller b) dersom meldingen gjelder et eksisterende utslipp uten rensing, et nytt utslipp eller et utslipp som økes vesentlig.

Til § 13 – 9 Utslippssted

1. ledd: Bestemmelsen angir de hovedhensyn som skal ivaretas når den ansvarlige skal lokalisere utslippet, bestemme utslippsdyp og -anordning. For nye utslipp og utslipp som økes vesentlig medfører krav om melding i § 13 – 4 at kommunen kan stille spesifikke krav til utslippet i medhold av § 13 – 5 andre ledd. For eksisterende utslipp som er lovlig i medhold av § 13 – 5, kan kommunen gjøre unntak fra forskriftens standardkrav i medhold av § 13 – 17 og stille spesifikke krav så fremt vilkårene i forurensningsloven § 18 første ledd er oppfylt.

Til § 13 – 10 Lukt

1. ledd: Bestemmelsen angir hovedhensynene som skal ivaretas når den ansvarlige skal begrense eventuelle vesentlige luktulempen. For nye utslipp og utslipp som økes vesentlig medfører krav om melding i § 13 – 4 at kommunen kan stille spesifikke krav til utslippet i medhold av § 13 – 5 andre ledd. For eksisterende utslipp som er lovlig i medhold av § 13 – 5, kan kommunen gjøre unntak fra forskriftens generelle regler i medhold av § 13 – 17 og stille spesifikke krav så fremt vilkårene i forurensningsloven § 18 første ledd er oppfylt. For luktulempen forårsaket av virksomheter kan krav stilles i medhold av § 15 – 4 A.

Naboklager skal registreres og oppbevares av anleggseier av hensyn til kontrollen med anlegget og ev. videre oppfølging med strengere krav enn det som fremgår av forskriften.

Til § 13 – 11 Utforming og drift av renseanlegg. Dokumentasjon av renseanleggets størrelse.

1. ledd: Eventuelle fremtidige endringer i klimatiske forhold i anleggets levetid bør ligge til grunn for lokalisering og utforming av renseanlegget.

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter av 6. desember 1996 med senere endringer krever at virksomheten iverksetter rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av fastsatte krav.

2. ledd: Minirensesanlegg og slamavskillere har definerte driftsrelaterte krav. Driftsbetingelser for øvrige avløpsanlegg som ikke har krav til prøvetaking bør fremkomme av dokumentasjonen for rensegrad.

3. ledd: Dumpeforbudet gjelder dumping fra fartøyer, lektene og lignende og bl.a. også utslipp fra utslippsledninger. Denne bestemmelsen implementerer dumpeforbudet i artikkel 14(3) i EUs avløpsdirektiv. Krav til disponering av slam fremgår av *forskrift av 9. januar 2004 om gjødselvarer mv. av organisk opphav*. Denne forskriften implementerer EUs slamdirektiv og ivaretar hensynet til art. 14(1) og (2) i avløpsdirektivet.

Med vannforekomst menes innsjø, elv, elvemunning, fjord og havområde. Kunstige og sterkt modifiserte vannforekomster inngår også i begrepet.

Dumpeforbudet omfatter restprodukter som genereres i renseanlegg for sanitært eller kommunalt avløpsvann. I likhet med forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav omfatter bestemmelsen ikke slam fra renseanlegg for industrielt prosessavløpsvann. Tilførsel av slam til et renseanlegg får betydning for størrelsen på et avløpsanlegg, jf. § 11 – 3 bokstav m) og dermed krav til rensing og utslippskontroll.

Ved mottak av f. eks. septikslam på mekaniske renseinnretninger, vil mesteparten av slammet bli ført ut i vannforekomsten. En slik praksis må anses for å være omfattet av forbudet mot utslipp fra rørledning eller annen innretning.

Utslipp av for eksempel septikslam via et renseanlegg som oppfyller primær, sekundær- eller tertiærrensekravene i denne forskriften, anses ikke å være i strid med dumpeforbudet.

Slam regnes som avfall og er underlagt bestemmelsene om avfall i forurensningsloven kapittel 5. For eksempel er slambehandlingsanlegg underlagt kravet om konsesjonsbehandling etter § 29 i loven, hvor blant annet forholdene i resipienten og minimumskravene i EUs avløpsdirektivet må legges til grunn. Det er fylkesmannen som gir tillatelse til behandling av avløpsslam.

4. ledd: Rensekrav til avløpsanlegg avgjøres ved å dokumentere tettbebyggelsens størrelse i pe jf. § 13 – 1 og avløpsanleggets størrelse i pe jf. §§ 13 – 12, 13 – 13 og 13 – 18.

Dokumentasjon av avløpsanleggets størrelse i pe er i utgangspunktet en engangsforseelse. Avløpsanleggets størrelse i pe bør derfor beregnes med et perspektiv på 10 – 20 år. Siden pe-grensene er fastsatt ut fra største ukentlige mengde (med unntak for uvanlige forhold, jf. § 11 – 3 bokstav m), vil det være behov for å gjenta dokumentasjonen dersom prøvetaking jf. § 13 – 12 viser utslippsverdier over anleggets pe-størrelse. Størrelsen i pe må uansett dokumenteres på nytt dersom belastningen til anlegget økes vesentlig eller målinger viser vesentlig økning. Ny pe-størrelse for avløpsanlegg medfører at tettbebyggelsens størrelse i pe må oppdateres.

Ofte må målinger suppleres med beregninger. Det henvises til §§ 11 – 3 bokstav m) og 13 - 1.

Naboklager skal registreres og oppbevares av den ansvarlige av hensyn til kontrollen med anlegget og ev. videre oppfølging med strengere krav enn det som fremgår av forskriften.

Til § 13 – 12 Prøvetaking

Kommunen kan benytte seg av adgangen til å gjøre unntak fra forskriftens krav i medhold av § 13 - 5 og § 13 - 7 om å sette krav om at prøver skal tas av sertifisert personell. Det Norske Veritas vil for eksempel kunne gi nærmere veiledning vedrørende sertifiseringssystemer for prøvetakingskompetanse.

1. ledd: Her slås det fast at den ansvarlige er pliktig til å ta prøver av rensset avløpsvann så lenge renseanlegget faller inn under forskriftens §§ 13 - 7 og 13 - 8. Første ledd slår fast omfanget av denne plikten.

Kommunen kan i medhold av § 13 – 5 eller § 13 – 17 gjøre unntak i en skjerpende eller lempende retning. Et skjerpende unntak kan være krav til at det skal nedfelles prøvetakingsbrønner o.l. for naturlige infiltrasjonsanlegg. Et slikt krav kan være aktuelt dersom utslipp kan påvirke drikkevannsinteresser.

Kommunen kan på kort varsel kreve at det skal tas prøver i tillegg til de forhåndsplanlagte prøvene jf. § 51 i forurensningsloven.

2. ledd: Omhandler krav til hvordan prøvene skal tas. Med en representativ prøve av tilført avløpsvann menes:

1. Avløpsvann fra innløpet til et renseanlegg, oppstrøms eventuelle tilbakeføringer av returstrømmer som for eksempel rejeftvann.
2. Avløpsvann tatt fra et punkt der hele vannstrømmen kan fanges opp og som har god omblending. Eksempler er pumpesump/utløp fra pumpesumper, rør under trykk, vannsprang eller kanaler med god vannrotasjon fra for eksempel lufttilsetting.

Med en representativ prøve av rensed avløpsvann menes:

1. Avløpsvann fra et punkt så nær utslippspunktet som mulig.
2. Avløpsvann som ikke er kunstig fortynnet med hensikt.
3. Avløpsvann tatt fra et prøvested der hele vannstrømmen kan fanges opp og som har god omblending.

Med jevne mellomrom menes at tidspunktet for prøvetaking fordeles jevnt over de forskjellige årstidene og spres på forskjellige ukedager.

Det vises til Norsk Standard for vannundersøkelse, prøvetaking del 10: Veiledning i prøvetaking av avløpsvann (ISO 5667-10:1992) for informasjon om vannføringsmåling, prøvetakere, prøvetaking, konservering og analyse av avløpsvann. NORVAR har også laget en veileder for prøvetaking av avløpsvann (prosjektrapport 82/1997).

Prøver konserveres i henhold til Norsk Standard, for eksempel NS-EN 1899-1 jf. vedlegg 2 til kapittel 11, rett etter at prøven eller delprøven er tatt. Dette medfører behov for konservering på prøvetakingsstedet til en temperatur på 0 - 4°C.

Vannføringsmålingen skal gi et mål på mengden av tilført avløpsvann og man må passe på at eventuelle returstrømmer ikke inngår. Det er vanligst å måle vannføringen ved innløp foran returstrømmer og/eller ved utløp. Vannmålingen bør utføres med en usikkerhet på maksimum +/- 10 %. Standard Norge arbeider med en ny norsk standard for vannføringsmåling i avløpsanlegg.

3. ledd: Bokstav a) vil normalt være aktuell for utslipp til normalt og følsomt område, fordi det er mulig å bruke dokumentasjon som alternativ til prøvetaking for renseanlegg mellom 50 og 1.000 pe med utslipp til mindre følsomt område jf. § 13 – 13.

Bokstav b) vil normalt være aktuell for utslipp til normalt og følsomt område og utslipp større eller lik 1.000 pe til mindre følsomt område.

4. ledd: Overløp i og ved renseanlegget skal inkluderes i renseeffektskravet for alle typer rensing. Anleggseier må sørge for omregning før rensegraden rapporteres til staten.

Med overløp i og ved renseanlegget menes overløp som avleder urensed avløpsvann før rensennretning med utslippsanordning. Øvrige regnvannsoverløp på avløpsnettet skal i utgangspunktet ikke inkluderes i avløpsanleggets rensegrad.

Til § 13 – 13 Alternativ til prøvetaking

1. ledd: Prøvetakingsrapporter bør utarbeides av fagkyndige. Rapportene vil være en viktig dokumentasjon til bruk ved for eksempel kontroller.

2. ledd: Infiltrasjonsanlegg kan etableres der grunnundersøkelser viser at løsmasser på stedet har tilstrekkelig kapasitet til å kunne behandle og transportere avløpsvann. Anlegg

dimensjoneres ut fra løsmassenes korngradering eller infiltrasjonstester. Metoden forutsetter en viss avstand fra avløpsanlegget til grunnvann, bekk og drikkevannskilde. Renseprosessene er mest aktive i de øvre delene av den umettete sonen pga. oksygentilgang og innhold av fosforbindende elementer.

Dokumentasjonen for infiltrasjonsanlegg skal dekke grunnundersøkelser og inneholde informasjon om hydraulisk kapasitet, infiltrasjonskapasitet, jordmassens egenskaper som rensemedium og risiko for forurensning. Det vises til NORVAR prosjektrapport nr 49:1994: Grunnundersøkelser for infiltrasjon – små avløpsanlegg. Det vises også til NORVAR prosjektrapport nr 49:1994: Grunnundersøkelser for infiltrasjon – små avløpsanlegg. Naturlige infiltrasjonsanlegg skal i tillegg ha dokumentasjon på at anerkjent dimensjonering og utforming er benyttet. Omfang av dokumentasjon og utredning for naturlige infiltrasjonsanlegg er også beskrevet nærmere i VA/Miljø-blad nr 59 utgitt høsten 2003 av "Stiftelsen NKF og NORVAR's VA/Miljø-blad".

3. ledd: Med fagkyndig menes en kompetent person som kan vise til relevant utdanning, anerkjente kurs eller sertifisering. Det vises blant annet til VA-miljøblad nr 43 (Krav til kompetanse for drift av VA-behandlingsanlegg).

Til § 13 – 14 Analyse

Det vises til vedlegg 2 til kapittel 11, tabell 2.2 analysemetoder.

Til § 13 – 15 Vurdering av analyseresultater

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 6. desember 1996 med senere endringer krever at virksomheten iverksetter rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av fastsatte krav.

Til § 13 – 16 Rapportering

Opplysningene som rapporteres skal tilsvare opplysningene som kreves i skjema 21B i KOSTRA.

Til § 13 – 17 Unntak

1. ledd: Den ansvarlige bør kunne regne med at utslipp vil være lovlig for en tid og må kunne innrette seg etter dette. Kommunen kan bare gjøre unntak etter fristen på 3 uker eller vedtak etter § 13 - 5, dersom vilkårene i forurensningsloven § 18 første ledd er oppfylt. Fl. § 18 første ledd begrenser muligheten til å gjøre unntak, ved at bestemte vilkår må være oppfylt. Unntak kan gå i en skjerping og lemping avkrav.

Unntak kan bla. gjøres dersom:

1. Det viser seg at skaden eller ulempen ved forurensningen blir vesentlig større eller annerledes enn ventet da tillatelse ble gitt.
2. Skaden eller ulempen kan reduseres uten urimelig kostnad for forurenseren.
3. Ny teknologi gjør det mulig å minske forurensningen i vesentlig grad.
4. Vilårene i tillatelsen er unødvendig for å motvirke forurensinger.
5. De fordeler forurenseren eller andre får av at vilkår blir lempet på eller opphevet, er vesentlig større enn de skader eller ulemper det vil føret il for miljøet.

Til § 13 – 18 Forholdet til eksisterende tillatelser

Eksisterende renseanlegg - Et renseanlegg regnes som eksisterende dersom byggstart fant sted før 1.1.2006. Avløpsanlegg som bygges for å erstatte eksisterende avløpsanlegg regnes også som nye selv om funksjon og lokalitet opprettholdes.

1. ledd: Utslippstillatelser for avløpsanlegg mellom 50 pe og 1.000 pe i tettbebyggelser med samlet utslipp mindre enn 10.000 pe i mindre følsomt område er gyldige inntil annet er bestemt i henhold til forurensningsloven § 18. Avløpsanlegg som har en gyldig tillatelse må likevel overholde kravene som følger av kapittel 11. For eksempel omfatter § 11 – 5 rapporteringskrav som for mange kommer i tillegg til vilkår i gyldig tillatelse.

2. ledd: Utslippstillatelser med unntak av utslipp nevnt i første ledd oppheves. Dette antas å være mest rasjonelt. Forurensningsmyndigheten slipper å bruke ressurser på å oppheve hele eller deler av vilkårene i mange hundre tillatelser. Dette sikrer i større grad at det ikke blir dobbel regulering. Fokus kan også raskere endres fra enkeltsaksbehandling til å fatte enkeltvedtak i medhold av avløpsdelens selv bærende bestemmelser og tilsyn.

Utslippstillatelsens vilkår om rensing gjelder inntil 31.12.2008. Dette fordi anlegget må ha rensekrav i perioden fra 1.1.2006 til rensekravene etter kapittel 13 trer i kraft. Etter 1.1.2009 gjelder bestemmelsene i §§ 13 – 6 til 13 – 16. Utslippstillatelsens vilkår om utslippssted-anordning og dyp gjelder imidlertid inntil kommunen bestemmer noe annet i medhold av § 13 – 17. Det samme gjelder vilkår i utslippstillatelsen som er strengere enn rensekravene i kapittel 13. Bakgrunnen for dette er at disse kravene er satt for å ivareta lokale resipientforhold.

Kapittel 14 Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser

Begreper

Vesentlig endring - Det er forventet at eksisterende kjemiske renseanlegg ved endt levetid vil bli oppgradert for å kunne etterkomme sekundærrensing. Om et anlegg endres vesentlig må baseres på en helhetsvurdering av saken. Her nevnes enkelte forhold som kan innebære en vesentlig endring, for eksempel:

1. Ny etablering: Etablering av nytt renseanlegg, som for eksempel når eksisterende anlegg saneres til fordel for etablering av nytt fellesanlegg.
2. Kapasitet: Vesentlig kapasitetsøkning (25 % økning. Økning som tilsvarer 5.000 pe eller mer regnes uansett som en vesentlig økning).
3. Utslipp: Vesentlig økning av utslipp (25 % økning. Økning som tilsvarer 5.000 pe eller mer regnes uansett som en vesentlig økning).
4. Økonomi: Vesentlige investering i hel eller delvis utskifting eller oppgradering av avløpsanlegg som medfører at merkostnaden ved å innføre sekundærrensing blir redusert.
5. Teknisk løsning: Omfattende forbedring eller modernisering av hele eller deler av renseprosessen.

Stans av den biologiske rensingen i eksisterende kjemisk-biologisk anlegg, vil medføre en vesentlig økt organisk belastning på resipienten. Økningen i belastning regnes som en vesentlig endring og vil utløse krav om sekundærrensing.

Den ansvarlige må ta høyde for vesentlig endring. Det er forurensningsmyndigheten som fører tilsyn med vesentlig endring på bakgrunn av informasjon oppgitt av den ansvarlige for avløpsanlegget. Normalt bygningsmessig vedlikehold regnes ikke som vesentlig endring.

Til § 14 – 1 Virkeområde for kapittel 14

1. ledd: Kapittel 12 regulerer utslipp av sanitært og kommunalt avløpsvann under 50 pe. Kapittel 13 regulerer utslipp av kommunalt avløpsvann fra avløpsanlegg større eller lik 50 pe i tettbebyggelser med samlet utslipp mindre enn 2.000 pe (ferskvann, elvemunning) eller utslipp mindre enn 10.000 pe (sjø). Kapittel 14 regulerer alle utslipp større eller lik 50 pe fra tettbebyggelser større enn 2.000 pe (ferskvann, elvemunning) eller større enn 10.000 pe (sjø).

Tettbebyggelsens utstrekning finnes på kart fra SSB. Disse kan lastes ned fra avløpssidene på www.sft.no. Tettbebyggelsens størrelse i pe kan beregnes basert på bidrag fra:

1. Innbyggere.
2. Turister.
3. Innlekking og overvann.
4. Prosessavløpsvann m.m. med påslipp til avløpsnett.
5. Påslipp fra små virksomheter.
6. Sesongvariasjoner.
7. Urensete utslipp av kommunalt avløpsvann.

Beregningen trenger ikke inkludere separate utslipp av prosessavløpsvann, utslipp fra separat overvannsledning og ekstreme verdier jf. § 14 – 17 fjerde ledd.

I tettbebyggelser uten urensede utslipp og ubetydelige utslipp fra overløp, vil det være mulig å beregne pe jf. NS9426 Bestemmelse av personekvivalenter, pe, til bruk i utslippstillatelse for

avløpsvann. Det er også mulig å bruke pe jf. NS9426 i kombinasjon med en faktor for urensede utslipp. Det er i alle tilfeller viktig å unngå underestimering av tettbebyggelsens størrelse i pe. Metoden for beregning av pe bør oppbevares av den ansvarlige.

Dokumentasjon av tettbebyggelsens størrelse i pe er i utgangspunktet en engangsforseelse. Tettbebyggelsens størrelse i pe bør derfor beregnes med et perspektiv på 10 – 20 år.

Avløpsanleggets størrelse i pe er beskrevet nærmere i kommentarene til § 11 – 3 bokstav m) og 14 – 14.

2. ledd: § 15 A – 4 gir kommunen myndighet til å regulere påslipp fra virksomhet.

Plan- og bygningsloven § 66 nr. 2, jf. § 92, om plikt til tilkobling til avløpsledning gjelder uavhengig av kapittel 13. Dette innebærer at det ikke skal meldes om utslipp fra avløpsanlegg hvor tilkopling til avløpsledning følger av plan- og bygningsloven. § 66 nr. 2 i plan- og bygningsloven gir kommunen hjemmel til å kreve at bygninger skal knyttes til offentlig avløpsnett dersom den offentlige avløpsledningen går over eiendommen eller i veg som støter til den, eller over nærliggende areal. Det følger av plan- og bygningsloven § 82 at kommunen ikke har rett til å kreve påkobling av fritidsbebyggelse til offentlig avløpsnett.

Til § 14 – 2 Forurensningsmyndighet

1. ledd: Det er fylkesmannen som er forurensningsmyndighet for avløpsanlegg omfattet av kapittel 14.

Fylkesmannen skal føre tilsyn med at forskriften og vedtak truffet i medhold av denne følges, jf. forurensningsloven § 48. Fylkesmannen skal som tilsynsmyndighet ha fri adgang til virksomheten/anlegget, jf. forurensningsloven § 50. Virksomheten plikter å la representanter for fylkesmannen eller de disse bemyndiger, inspisere avløpsanlegget til enhver tid. For utøvelse av tilsynet kan fylkesmannen gi den ansvarlige pålegg om opplysninger og undersøkelser, jf. forurensningsloven §§ 49 og 51.

Den som er tilsynsmyndighet etter forurensningsloven § 48 er også tilsynsmyndighet etter internkontrollforskriften av 6. desember 1996 jf. denne forskrift § 7.

Hvis det er fare for forurensning i strid med forskriften eller forurensning i strid med forskriften har inntrådt, kan fylkesmannen pålegge den ansvarlige for virksomheten å treffe tiltak innen en nærmere angitt frist, jf. forurensningsloven § 7 fjerde ledd, jf. andre ledd første til tredje punktum.

Til § 14 – 3 Lovlig utslipp

1. ledd: Oppføring av bygning som skal ha innlagt vann, samt innlegging av vann i eksisterende bygning, utløser krav om lovlig utslipp etter §§ 14 - 1 og 14 - 3. Et utslipp kan ikke etableres før det er blitt lovlig i henhold til § 14 - 5. Bakgrunnen for at det stilles krav om melding er at forurensningsmyndigheten skal kunne vurdere om det skal stilles strengere eller supplerende krav enn de som følger av forskriften. Det dreier seg først og fremst om å vurdere krav som bestemmelsene i kapittel 14 ikke greier å fange opp tilstrekkelig, grunnet lokale resipientforhold eller brukerkonflikter. For eksempel kan fylkesmannen som forurensningsmyndighet vedta vilkår om utslippssted og –dyp. I sjeldnere tilfeller kan det være aktuelt å sette spesifikke krav til lukt og utslipp av bakterier og virus.

Med fullstendig melding menes at nummer 1) til 3) i § 14 - 4 første ledd må være oppfylt. § 14 - 4 nummer 1 bokstav b) tilsier for eksempel at utslipp skal etableres og drives i samsvar med §§ 14 - 6 til 14 -18.

2. ledd: Utslipp som økes vesentlig har meldeplikt jf. § 14 - 4 første ledd. En vesentlig økning av utslippet kan bero både på økning i mengde, endring i type utslipp og endring av utslippssted. Det er opp til fylkesmannen å avgjøre hva som er vesentlig økning i det enkelte tilfellet. En vesentlig økning av utslippet kan bero både på økning i mengde og/eller endring i type utslipp. Med vesentlig økning menes normalt 25 – 30 % økning eller mer.

Utvidelse av eksisterende renseanlegg, f.eks. på grunn av at nye områder kobles til anlegget, vil kunne betegnes som en vesentlig økning. Det skal normalt også meldes når utslippet er endret slik at det er fare for nye/større brukerkonflikter.

Til § 14 – 4 Meldeplikt

1. ledd: Meldeplikten gjelder uansett avløpsløsning. Se kommentar til § 14 - 3. Det skal likevel ikke meldes om eksisterende utslipp dersom utslippstillatelsen oppheves i § 14 - 20.

Meldingen må leveres skriftlig. Et meldeskjema kan forenkle meldeprosessen.

Nummer 1, bokstav a): Det må fremkomme av meldingen hvem som er nærmest til å gjøre de plikter den ansvarlige er pålagt i forskriften. Det bør også fremgå om ansvarlig melder ikke er den samme som den ansvarlige eieren.

Nummer 1, bokstav c): Anleggets plassering i forhold til eiendomsgrenser og andre grenser av betydning for arealbruken bør fremkomme av kartet. I tillegg bør veiadkomst tegnes inn på kartet dersom dette er relevant. Veiadkomst har blant annet betydning for tømning av slamavskillere.

Nummer 1, bokstav f): Brukerinteresser knyttet til resipienten vil ha stor betydning for hvor strenge krav som bør settes ved et eventuelt enkeltvedtak. Dette gjelder spesielt i de resipientene der de hygieniske forholdene er av betydning for bruken. Det er derfor spesielt viktig at meldingen inneholder en risikovurdering av helseforhold.

Nummer 1, bokstav h): Fylkesmannen kan som forurensningsmyndighet, i henhold til forurensningsloven § 11 tredje ledd annet punktum, kun godkjenne utslipp med samtykke fra planmyndigheten dersom virksomheten vil være i strid med endelige planer etter plan- og bygningsloven.

Nummer 2: Bestemmelsen skal sikre at parter og andre spesielt berørte av saken gis anledning til å uttale seg i konkrete utslippssaker. En part er en person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder jf. § 2 bokstav e) i forvaltningsloven. Med andre særskilte berørte menes for eksempel foreninger og lag med interesser i området.

Den ansvarlige har plikt til å gjøre de berørte oppmerksomme på deres anledning til å uttale seg til den ansvarlige. Dersom partene eller andre spesielt berørte av saken ønsker det, kan de samtidig sende kopi av uttalelsen til fylkesmannen.

Nummer 3: Når meldingen skal sendes fylkesmannen, skal blant annet kvitteringer for mottatt varselbrev vedlegges. Som kvittering regnes blant annet underskrift eller annen form for

bekreftelse fra parter og andre som kan bli særlig berørt av saken. Dersom den ansvarlige mottar uttalelser skal uttalelsene sendes sammen med meldingen til fylkesmannen. Den som uttalte seg skal ha kopi av oversendelsen.

Til § 14 – 5 Behandling av melding

1. ledd: Utslipp regnes som lovlig dersom 3 uker er gått etter at fylkesmannen mottok fullstendig melding om utslippet og fylkesmannen ikke har bestemt noe annet i medhold av bestemmelsens andre ledd. For at en melding skal være fullstendig må krav i § 14 – 4 være etterkommet. Se forøvrig kommentarene til § 14 - 3.

Fristen begynner å løpe når fylkesmannen har mottatt fullstendig melding. Det vil si at dersom den ansvarlige leverer en ufullstendig melding, starter ikke fristen å løpe. Meldingen vil anses som mottatt den dagen meldinger registreres som mottatt av fylkesmannen.

Virkningene av at tre ukers fristen er utgått uten at fylkesmannen har varslet eller fattet vedtak i medhold av bestemmelsens andre ledd, er at utslippet lovlig kan etableres i henhold til standardkravene i kapittel 13 med videre. Fylkesmannen fører tilsyn med tiltakene jf. § 14 - 2.

I henhold til god forvaltningsskikk bør det gis tilbakemelding til den ansvarlige i de tilfellene hvor forurensningsmyndigheten kommer til at det ikke skal fastsettes særlige krav utover de som fremgår av kapittel 14.

Dersom den ansvarlige velger å sende en melding med ønske om andre rensekrav enn de som fremgår av kapittel 14, regnes ikke meldingen som fullstendig. Det vil si at fristen på 3 uker ikke gjelder. Utslipp som er meldt med ønske om unntak, kan ikke etableres før fylkesmannen har vurdert utslippet og gjort utslippet lovlig i medhold av bestemmelsens andre ledd.

2. ledd: Bestemmelsen gir fylkesmannen hjemmel til å treffe individuelle unntak fra de generelle kravene i kapittel 14. Kompetansen er betinget av at fylkesmannen varsler eller treffer vedtak innen 3 uker fra fullstendig melding er mottatt. Unntakene kan gå både i skjerpende og lempende retning. Dersom fylkesmannen treffer vedtak er dette et enkeltvedtak som kan påklages i medhold av forvaltningsloven § 28.

Målsettingen med standardkravene i avløpskapittelet er at kommunen skal slippe å sette tilleggskrav. Supplerende eller strengere krav er først og fremst aktuelt å vurdere der det foreligger protester eller hvor vannforekomsten er særlig sårbar for utslipp. Fylkesmannen kan nekte etablering av nye eller økte utslipp grunnet særlige hensyn til miljø og/eller brukerinteresser.

Utslipp bør normalt ikke forringe eksisterende miljøkvalitet. Dersom utslippet vil ha forurensningsmessige virkninger nedstrøms, er det viktig at det blir tatt tilstrekkelig hensyn til berørte nabokommuners interesser. Viktige momenter som bør inngå i vurderingen av melding om utslipp, er hvor skadelig det aktuelle utslippet er og om resipienten er sårbar. Utslippet må vurderes nøye slik at det ikke oppstår hygieniske ulemper, begroing, misfarging, luktulemper etc.

Det kan f.eks. settes vilkår for utslippspunkt, restutslipp, plassering av overløp, utslipp fra overløp, resipientundersøkelser, tekniske løsninger, internkontroll, målinger, rapportering m.m., jf. forurensningsloven § 16. Eksempler på vilkår er krav til reduksjon av patogener og prøvetakingskum eller prøvetaking av vannforekomst nedstrøms naturlige infiltrasjonsanlegg.

Ved fastsettelse av vilkår er det viktig å sette vilkårene slik at det er lett å kontrollere om de overholdes.

Selv om fylkesmannen ikke vedtar eller varsler tilleggskrav innen fristen på 3 uker, har fylkesmannen alltid mulighet til å vurdere hvorvidt det er hjemmel til å gjøre unntak fra forskriften i medhold av § 14 – 20. Unntakene kan gå både i en skjerping og lemping av kravene i kapittel 14, men her er unntakshjemmelen imidlertid betinget av folkerettslige forpliktelser og at vilkårene i forurensningsloven § 18 første ledd foreligger.

3. ledd: Godkjennelse av meldingen faller bort hvis arbeid ikke er igangsatt senest 3 år etter at melding er mottatt. Med arbeid menes her arbeid på eller i boligen/huset. Ved nybygg må det være satt i verk vesentlige tiltak i marken for at arbeid kan sies å være igangsatt. Hvis grunnmuren eller tilsvarende fundament er oppført, må arbeidet sies å være i gang. Utgangspunktet for fristen er når underretning om tillatelsen er kommet frem til søkeren.

Samordning med annet regelverk i forbindelse med saksbehandlingen

Reglene om miljørettet helsevern er hjemlet i kommunehelsetjenesteloven § 1- 4 og kapittel 4a og omfatter de faktorene i miljøet som direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen, herunder håndtering av avløpsvann. § 14 i forskrift om miljørettet helsevern av 25. april 2003 har bestemmelser om meldeplikt til kommunen (den instans som ivaretar oppgavene innen miljørettet helsevern). § 14 tredje ledd slår fast at ”for virksomheter som krever tillatelse gjennom vedtak etter plan- og bygningsloven, forurensningsloven eller annet lovverk som krever vurdering av helsekonsekvenser, vil det ikke være nødvendig med egen melding etter første ledd”. Det forutsettes imidlertid, jf. merknadene til forskrift om miljørettet helsevern, at forurensningsmyndighetene skal sørge for at helsemyndighetene involveres når melding om utslipp mottas.

Planlovgivningen er et viktig virkemiddel for å forhindre at forurensningsproblemer oppstår. Selv om et enkelt utslipp kan virke ubetydelig isolert sett, kan det sammen med utslipp i området ellers utgjøre en betydelig forurensning. I henhold til forurensningsloven § 11 tredje ledd første punktum skal kommunen om mulig søke å løse forurensningsspørsmål for større områder under ett og på grunnlag av oversiktsplaner og reguleringsplaner. Slike planer med fastsatte miljømål for vannforekomstene i regionen vil også kunne påvirke vurderingen av en melding om utslipp. Det vises i denne sammenhengen til "Miljømål for vannforekomstene - retningslinjer og anbefalte miljøkvalitetsnormer", SFT retningslinjer 97:02, TA-1500/1997.

Til § 14 – 6 Avløpsnett

1. ledd: Kravene gjelder alle avløpsnett, herunder de som allerede er etablert da § 14 - 20 opphever alle tillatelser gitt før 1.1.2006. Bestemmelsen tar utgangspunkt i bruk av best tilgjengelig teknologi, ut fra kunnskap om bl.a. anerkjent teknologi, fremtidige endringer i tidspunkt, frekvens og mengde tilført avløpsvann, herunder også overvann. Bestemmelsen tar i tillegg utgangspunkt i best praksis basert på driftsrelatert kompetanse. Det kan medføre store kostnader å tilfredsstille disse kravene. Bestemmelsen har derfor en reservasjon mot investeringer som har uforholdsmessige kostnader, som særlig kommer til anvendelse for eksisterende avløpsnett. Hovedmålet er å sikre at avløpsnettet er funksjonelt til enhver tid slik at kommende genereasjoner ikke påføres store vedlikeholds- og oppgraderingskostnader.

Anbefalt kompetanse finnes blant annet i VA-miljøblad nr 42 (Krav til kompetanse for utførelse av VA-ledningsanlegg).

3. ledd: I dag jobbes det blant annet med å utvikle ledningsregistre og beregningsmodeller (beslutningsverktøy) for rehabilitering av avløpsnett. Hensikten med modellene er å identifisere kostnadseffektive fornyelsestiltak. I tillegg finnes det Norsk Standard for utbedring av stikkledninger og hovedledningssystemer: NS-EN-752-5.

4. ledd: Ettersom det ikke i praksis lar seg gjøre å bygge avløpsnett og renseanlegg som gjør det mulig å rense alt avløpsvann under forhold som for eksempel usedvanlig kraftig nedbør, snøsmelting eller høyt flomål, har fylkesmannen en særskilt hjemmel til å fatte vedtak om tiltak for å begrense forurensning ved regnvannsoverløp. Slike tiltak kan bl.a. basere seg på fortynningshastighet eller kapasitet i forhold til gjennomstrømningen ved tørt vær eller angi et antall overløp per år som kan godtas.

5. ledd: Det påhviler den ansvarlige å ha et internkontrollsystem, hvor det blant annet skal fastsettes mål for helse, miljø og sikkerhet, kartlegges potensielle utslippsfarer og hvor det foretas risikovurderinger. Den ansvarlige skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav i utslippstillatelsen. For eksempel påhviler det den ansvarlige å sette inn tilstrekkelig med tiltak (aggregat, pumpe, fordrøyningsbasseng eller liknende) for å hindre utslipp via nødoverløp.

Bestemmelsen gjelder alle overløp og andre lekkasjer på avløpsnett. Med oversikt menes tilgjengelig data om antall overløp på ledningsnett og pumpestasjoner, overløpenes plassering og resipientforhold. Oversikten skal inkludere alle overløp, også eventuelle nødoverløp. Med lekkasje menes tap som følge av uttetthet på beholder eller ledning.

Det finnes Norsk Standard for dimensjonering av overløp: NS-EN 752-1 til -4.

6. ledd: Bestemmelsen gjelder registrering og oppbevaring av klage til bruk som grunnlag for videre oppfølging og vurdering av strengere krav. Forvaltningsloven har bestemmelser om selve behandlingen av klagen.

Til § 14 – 7 Rensegrad

I motsetning til fosfor- og nitrogenfjerningskravet, er verken primær- eller sekundærrensekravet basert på gjennomsnittlig årsverdi. I stedet skal et bestemt antall prøver innfri kravet, jf. § 14 – 17.

Det er krav til bestemte analysemetoder jf. vedlegg 2 til kapittel 11.

Med renseeffekt menes reduksjon i forhold til verdiene på innløpet. Prøvetaking på innløp og utløp skal foregå over samme tidsperiode, uavhengig av eventuell retensjon i renseanlegget.

Bokstav a): Primærrensekravet innebærer at konsentrasjonskravet eller renseeffektskravet for både BOF₅ og SS må oppfylles. Den ansvarlige kan for eksempel etterkomme konsentrasjonskravet for BOF₅ og renseeffektskravet for SS, og motsatt. Det må tas døgnblandprøver for tilført og rensed avløpsvann over samme 24- timers periode. Den ansvarlige skal ha oversikt over antall prøver som har overholdt konsentrasjons- eller renseeffektskravet for BOF₅ og tilsvarende for SS.

Dersom renseeffekten er lavere enn oppgitt i bokstav a) og restkonsentrasjonen er 100 % høyere enn tillatt verdi jf. bokstav a) og § 14 – 17, er ikke primærrensekravet etterkommet. Avviket skal rapporteres til fylkesmannen jf. § 14 - 18

Det skal lages en egen SFT-veileder for primærrensing.

Bokstav b): Sekundærrensekravet innebærer at konsentrasjonskravet eller renseeffektskravet for både BOF₅ og KOF_{cr} må oppfylles. Den ansvarlige kan for eksempel etterkomme konsentrasjonskravet for BOF₅ og renseeffektskravet for KOF_{cr}, og motsatt. Det må tas døgnblandprøver for tilført og renset avløpsvann over samme 24- timers periode. Den ansvarlige skal ha oversikt over antall prøver som har overholdt konsentrasjons- eller renseeffektkravet for BOF₅ og tilsvarende for KOF_{cr}.

Dersom renseeffekten er lavere enn oppgitt i bokstav b) og restkonsentrasjonen er 100 % høyere enn tillatt verdi jf. bokstav b) og § 14 – 17, er ikke sekundærrensekravet etterkommet. Avviket skal rapporteres til fylkesmannen jf. § 14 – 18.

Bokstav c): Fosforfjerningskravet er basert på årlig middelvei. Fosforfjerningskravet medfører at renseanlegg med naturlig infiltrasjon skal ha dokumentasjon på at anleggets størrelse og plassering er tilpasset de aktuelle vannmengdene og grunnforholdene på stedet. Dokumentasjonen skal dekke grunnundersøkelser og inneholde informasjon om hydraulisk kapasitet, infiltrasjonskapasitet, jordmassens egenskaper som rensemedium og risiko for forurensning. Det vises også til NORVAR prosjektrapport nr 49:1994: Grunnundersøkelser for infiltrasjon – små avløpsanlegg. Naturlige infiltrasjonsanlegg skal i tillegg ha dokumentasjon på at anerkjent dimensjonering og utforming er benyttet. Omfang av dokumentasjon og utredning for naturlige infiltrasjonsanlegg er beskrevet nærmere i VA/Miljø-blad nr 59 utgitt høsten 2003 av "Stiftelsen NKF og NORVAR's VA/Miljø-blad".

Bokstav d): Nitrogenfjerningskravet er basert på årlig middelvei.

Til § 14 – 8 Utslipp til følsomt område

Utslipp av kommunalt avløpsvann til følsomt område eller tilhørende nedbørfelt omfattes av bestemmelsen jf. vedlegg 1 til kapittel 11.

1. ledd: Fosforfjerningskravet gjelder alle avløpsanlegg over 50 pe i tettbebyggelser som har samlet utslipp større enn 10.000 pe (sjø) eller 2.000 pe (elvemunning og ferskvann) jf. § 14 – 1.

2. ledd: Sekundærrensekravet og nitrogenfjerningskravet gjelder alle eksisterende renseanlegg med nitrogenfjerning med utslipp over 10.000 pe i tettbebyggelse nevnt i vedlegg 1 til kapittel 11. Eventuelle nye krav til nitrogenfjerning vil bero på områdeinndeling jf. § 11 – 6, resipientundersøkelser jf. § 14 – 13 og tiltaksvurderinger.

3. ledd: Sekundærrensekravet gjelder nye renseanlegg og eksisterende renseanlegg som endres vesentlig, dersom avløpsanlegget er over 50 pe og tilhører tettbebyggelse med samlet utslipp større enn 10.000 pe (sjø) eller 2.000 pe (elvemunning og ferskvann) jf. § 14 – 1. Sekundærrensekravet gjelder i tillegg eksisterende renseanlegg som ikke renser 90 % fosfor eller mer.

Til § 14 – 9 Utslipp til normalt område

Utslipp av kommunalt avløpsvann til normalt område omfattes av bestemmelsen jf. vedlegg 1 til kapittel 11.

1. ledd: Fosforfjerningskravet gjelder alle avløpsanlegg over 50 pe i tettbebyggelser som har samlet utslipp større enn 2.000 pe til ferskvann jf. § 14 – 1.

2. ledd: Sekundærrensekravet gjelder nye renseanlegg og eksisterende renseanlegg som endres vesentlig, dersom avløpsanlegget er over 50 pe og tilhører tettbebyggelse med samlet utslipp større enn 2.000 pe til ferskvann jf. § 14 – 1. Sekundærrensekravet gjelder i tillegg eksisterende renseanlegg som ikke renser 90 % fosfor eller mer.

Til § 14 – 10 Utslipp til mindre følsomt område

Rensekravene gjelder alle avløpsanlegg over 50 pe i tettbebyggelser som har samlet utslipp større enn 10.000 pe (sjø) og 2.000 pe (elvemunning) jf. vedlegg 1 til kapittel 11 og § 14 – 1.

3. ledd: I de tilfeller fylkesmannen gjør unntak fra sekundærrensekravet, skal kopi av undersøkelsesrapporten og en oppsummeringsrapport på engelsk sendes ESA via SFT og Miljøverndepartementet. Unntak kan bare gis dersom alle betingelser er oppfylt. ESA kan etterkontrollere om vilkårene for unntak er oppfylt.

Bokstav c): Dersom undersøkelsene viser at utslippet påvirker normale (ferskvannsforekomster eller elvemunningsområder) eller følsomme områder (kystfarvann) kan det ikke gis unntak, fordi EUs avløpsdirektiv ikke åpner for unntak fra sekundærrensekravet i disse områdene.

5. ledd: Unntak fra sekundærrensekravet for tettbebyggelse større enn 150.000 er særlig strenge. I EU er det bare gitt ett slikt unntak. Det er kun ESA som kan gi slike unntak. Undersøkelsene må være svært grundige og med anerkjent metodikk, for å kunne brukes som dokumentasjon i en unntakssøknad via norske myndigheter overfor ESA. Det vises til kap. 4.3 og 4.4 i SFTs veileder *Resipientundersøkelser i fjorder og kystfarvann – EUs avløpsdirektiv (TA-1890/2002)* for nærmere informasjon. Det arbeides også med en veileder for primærrensing. Denne skal legges ut på SFT sine hjemmesider.

Til § 14 – 11 Utslippssted

Bestemmelsen angir de hovedhensyn som skal ivaretas når den ansvarlige skal lokalisere utslippet, bestemme utslippsdyp og -anordning. Bestemmelsen gjelder utslipp som omfattes av rensekravene i kapittel 14. For nye utslipp og utslipp som økes vesentlig medfører meldeplikten i § 14 – 4 at fylkesmannen kan stille spesifikke krav til utslipp i medhold av forskriftens § 14 – 5 andre ledd. For eksisterende utslipp kan slike krav stilles i medhold av § 14 - 19.

Til § 14 – 12 Lukt

Bestemmelsen angir de hovedhensyn som skal ivaretas når den ansvarlige skal begrense eventuelle luktulemper. For nye utslipp og utslipp som økes vesentlig medfører meldeplikten i § 14 - 4 at fylkesmannen kan stille spesifikke krav til utslipp i medhold av forskriftens § 14 – 5 andre ledd. For eksisterende utslipp kan slike krav stilles i medhold av § 14 – 19.

Kommunen kan stille påslippskrav for virksomheter som forårsaker luktproblemer på avløpsnett i medhold av § 15 A – 4.

Naboklager skal registreres og oppbevares av anleggseier av hensyn til kontrollen med anlegget og ev. videre oppfølging med strengere krav enn det som fremgår av forskriften.

Til § 14 –13 Overvåking

Bestemmelsene i overvåkingsparagrafen er begrenset til overvåkingsbehovet som følger av EUs avløpsdirektiv. Bestemmelsen begrenser ikke adgangen til å kreve overvåking ut i fra andre hensyn. Fylkesmannen kan med hjemmel i forurensningsloven § 51 gi pålegg som utfyller bestemmelsene i denne paragraf.

Kostnader ved overvåking i henhold til § 14 – 13 kan dekkes inn gjennom kommunale avløpsgebyrer i henhold til kapittel 16.

1. ledd: Bestemmelsen fastsetter at den ansvarlige for utslippet plikter å igangsette overvåking i den hensikt å bidra med sammenstilte data som gir grunnlag for statlige myndigheters revidering av følsomme, normale og mindre følsomme områder, jf. § 11 – 6. I tillegg bidrar statlige forurensningsmyndigheter med nasjonal overvåking av kystfarvannet.

I mindre følsomme områder trenger overvåkingen normalt bare å omfatte lokale resipienter, jf. kriteriene for identifisering av et følsomt område i vedlegg 1. Siden norske renseanlegg med utslipp til ferskvannsføremster har rensekrav som etterkommer direktivets fosforfjerningskrav fullt ut, er det, ut fra denne bestemmelsen, ikke nødvendig å overvåke ferskvannsføremstene.

Følsomme områder skal overvåkes slik at behovet for nitrogenfjerning kan vurderes (med unntak for anlegg som allerede har nitrogenfjerning). Det samme gjelder tettbebyggelse større enn 10.000 pe som ligger i nedbørfeltene til følsomme områder i sjø. Det fordi direktivet krever at tettbebyggelse som bidrar til forurensning av de følsomme områdene også skal vurderes med tanke på nitrogenfjerning.

Det vises til kap. 4.5 i SFTs veileder *Resipientundersøkelser i fjorder og kystfarvann – EUs avløpsdirektiv* (TA-1890/2002) for nærmere informasjon.

2. ledd: Prøvetaking er et viktig ledd i felt- og analysearbeid. Med prøvetaking menes uttak av en representativ prøve og all behandling av prøven til den er klar for analyse. Dette inkluderer også transport og oppbevaring av prøven inntil prøven er overlevert til laboratoriet. Dersom det gjøres feil under prøvetakingen, vil denne feilen overføres til prøvingsresultatet. Eksempler på eksisterende akkrediteringer for analyse- og feltarbeid for resipientovervåking er akkreditering for kjemisk analyse, taksonomi og prøvetaking. Søknad sendes Norsk Akkreditering og bør inneholde nødvendig dokumentasjon for å beskrive søkerens aktiviteter, samt hvilke av disse (kalibrering, prøving og sertifisering) søknaden omfatter. Mer informasjon om akkreditering finnes på www.akkreditert.no.

Det vises til TA 1890/2002 *resipientundersøkelser i fjorder og kystfarvann* for gjennomføring av overvåkingen. Eksempler på aktuelle norske standarder er:

JNS-ISO 5813. Vannundersøkelse. Bestemmelse av oppløst oksygen-idoimetriske metode (= EN 25813:1992).

JNS-ISO 5814. Vannundersøkelse. Bestemmelse av oppløst oksygen-elektrokjemisk metode (= EN25813:1992).

JNS 9423, 1998. Vannundersøkelse. Retningslinjer for kvantitative undersøkelser av sublittoral bløtbunnsfauna i marint miljø. NSF standard.

JNS 9422, 1998. Vannundersøkelse. Retningslinjer for sedimentprøvetaking i marine områder. NSF standard.

JNS 9424, 2002. Vannundersøkelse. Retningslinjer for marinbiologiske undersøkelser på litoral og sublitoral hardbunn. Norsk Allmennstandardisering, Oslo.

Samordnet overvåking vil bli særlig aktuelt som en del av innføringen av rammedirektivet for vann og vil skje i regi av vannregionmyndigheten.

3. ledd: Bestemmelsen er utformet på bakgrunn av rapporteringskrav i avløpsdirektivet om revidering av områdeinndelingen hvert fjerde år.

Til § 14 – 14 Utforming og drift av renseanlegg. Dokumentasjon av renseanleggets størrelse

1. ledd: Eventuelle fremtidige (i anleggets levetid) endringer i klimatiske forhold bør ligge til grunn for lokalisering og utforming av renseanlegget.

Med fagkyndig menes en kompetent person som kan vise til relevant utdanning, anerkjente kurs eller sertifisering. Det vises blant annet til VA-miljøblad nr 43 (Krav til kompetanse for drift av VA-behandlingsanlegg).

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 6. desember 1996 med senere endringer krever at virksomheten skal sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet og iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av fastsatte krav.

3. ledd: Dumpeforbudet gjelder dumping fra fartøyer, lektere og lignende og bl.a. også utslipp fra utslippsledninger. Denne bestemmelsen implementerer dumpeforbudet i artikkel 14(3) i EUs avløpsdirektiv. Krav til disponering av slam fremgår av *forskrift av 9. januar 2004 om gjødselvarer mv. av organisk opphav*. Denne forskriften implementerer EUs slamdirektiv og ivaretar hensynet til art. 14(1) og (2) i avløpsdirektivet.

Med vannforekomst menes innsjø, elv, elvemunning, fjord og havområde. Kunstige og sterkt modifiserte vannforekomster inngår også i begrepet.

Dumpeforbudet omfatter restprodukter som genereres i renseanlegg for sanitært eller kommunalt avløpsvann. I likhet med forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav omfatter bestemmelsen ikke slam fra renseanlegg for industrielt prosessavløpsvann. Tilførsel av slam til et renseanlegg får betydning for størrelsen på et avløpsanlegg, jf. § 11 – 3 bokstav m) og dermed krav til rensing og utslippskontroll.

Ved mottak av f. eks. septikslam på mekaniske renseinnretninger, vil mesteparten av slammet bli ført ut i vannforekomsten. En slik praksis må anses for å være omfattet av forbudet mot utslipp fra rørledning eller annen innretning.

Utslipp av for eksempel septikslam via et renseanlegg som oppfyller primær, sekundær- eller tertiærrensekravene i denne forskriften, anses ikke å være i strid med dumpeforbudet.

Slam regnes som avfall og er underlagt bestemmelsene om avfall i forurensningsloven kapittel 5. For eksempel er slambehandlingsanlegg underlagt kravet om konsesjonsbehandling etter § 29 i loven, hvor blant annet forholdene i resipienten og minimumskravene i EUs

avløpsdirektivet må legges til grunn. Det er fylkesmannen som gir tillatelse til behandling av avløpsslam.

4. ledd: Rensekrav til avløpsanlegg avgjøres ved å dokumentere tettbebyggelsens størrelse i pe jf. § 14 – 1 og avløpsanleggets størrelse i pe jf. §§ 14 – 15, 14 – 16 og 13 – 18.

Dokumentasjon av avløpsanleggets størrelse i pe er i utgangspunktet en engangsforseelse. Avløpsanleggets størrelse i pe bør derfor beregnes med et perspektiv på 10 – 20 år. Siden pe-grensene er fastsatt ut fra største ukentlige mengde (med unntak for uvanlige forhold, jf. § 11 – 3 bokstav m), vil det være behov for å gjenta dokumentasjonen dersom prøvetaking jf. § 13 – 12 viser utslippsverdier over anleggets pe-størrelse. Størrelsen i pe må uansett dokumenteres på nytt dersom belastningen til anlegget økes vesentlig eller målinger viser vesentlig økning. Ny pe-størrelse for avløpsanlegg medfører at tettbebyggelsens størrelse i pe må oppdateres.

Ofte må målinger suppleres med beregninger. Det henvises til §§ 11 – 3 bokstav m) og 13 - 1.

Naboklager skal registreres og oppbevares av den ansvarlige av hensyn til kontrollen med anlegget og ev. videre oppfølging med strengere krav enn det som fremgår av forskriften.

5. ledd: Med ombruk menes gjenbruk, resirkulering eller lignende. Bestemmelsen implementerer avløpsdirektivet art. 14. nr 1. første punktum.

Til § 14 – 15 Prøvetaking

1. ledd: Her slås det fast at den ansvarlige er pliktig til å ta prøver av rensset avløpsvann.

Fylkesmannen kan i medhold av § 14 – 5 eller § 14 – 19 gjøre unntak i en skjerpende eller lempende retning så fremt dette ikke strider i mot folkerettslige forpliktelser.

Fylkesmannen kan på kort varsel kreve at det skal tas prøver i tillegg til de forhåndsplanlagte prøvene jf. § 51 i forurensningsloven.

Vedlegg 2 til kapittel 11 inneholder informasjon om hvilke utslipp som skal analyseres for tungmetaller og organiske miljøgifter. Vedlegget inneholder også en oversikt over hvilke parametere som skal analyseres. Vedlegget kan oppdateres av SFT jf. § 11 – 7.

2. ledd: Omhandler krav til hvordan prøvene skal tas. Med en representativ prøve av tilført avløpsvann menes:

1. Avløpsvann fra innløpet til et renseanlegg, oppstrøms eventuelle tilbakeføringer av returstrømmer som for eksempel rejeaktvann.
2. Avløpsvann tatt fra et punkt der hele vannstrømmen kan fanges opp og som har god omblending. Eksempler er pumpesump/utløp fra pumpesumper, rør under trykk, vannsprang eller kanaler med god vannrotasjon fra for eksempel lufttilsetting.

Med en representativ prøve av rensset avløpsvann menes:

1. Avløpsvann fra et punkt så nær utslippspunktet som mulig.
2. Avløpsvann som ikke er kunstig fortynt med hensikt.
3. Avløpsvann tatt fra et prøvested der hele vannstrømmen kan fanges opp og som har god omblending.

Med jevne mellomrom menes at tidspunktet for prøvetaking fordeles jevnt over de forskjellige årstidene og spres på forskjellige ukedager.

Det vises til Norsk Standard for vannundersøkelse, prøvetaking del 10: Veiledning i prøvetaking av avløpsvann (ISO 5667-10:1992) for informasjon om vannføringsmåling, prøvetakere, prøvetaking, konservering og analyse av avløpsvann. NORVAR har også laget en veileder for prøvetaking av avløpsvann (prosjektrapport 82/1997).

Prøver konserveres i henhold til Norsk Standard, for eksempel NS-EN 1899-1, jf. vedlegg 2 til kapittel 11, rett etter at prøven eller delprøven er tatt. Dette medfører blant annet behov for konservering på prøvetakingsstedet til en temperatur på 0 - 4°C.

Vannføringsmålingen skal gi et mål på mengden av tilført avløpsvann og man må passe på at eventuelle returstrømmer ikke inngår. Det er vanligst å måle vannføringen ved innløp foran returstrømmer og/eller ved utløp. Vannmålingen bør utføres med en usikkerhet på maksimum +/- 10 %. Standard Norge arbeider med en ny norsk standard for vannføringsmåling i avløpsanlegg.

4. ledd: Overløpet skal inkluderes i renseeffektskravet for alle typer rensing. Anleggseier må sørge for omregning før dataene rapporteres til staten.

Med overløp i og ved renseanlegget menes overløp som avleder urensset avløpsvann før rensinnretning med utslippsanordning. Øvrige regnvannsoverløp på avløpsnett skal i utgangspunktet ikke inkluderes i avløpsanleggets rensegrad. Fylkesmannen kan i medhold av § 14 – 6 tredje ledd imidlertid gjøre unntak og gi nærmere bestemmelser om tiltak ved regnvannsoverløp, herunder om utslipp fra regnvannsoverløp på avløpsnett skal inngå i renseanleggets rensegrad.

Til § 14 – 16 Analyse

1. ledd: Vedlegg 2 til kapittel 11 inneholder krav til analysemetode. Dersom den ansvarlige ønsker å benytte alternative analysemetoder, må det dokumenteres at det eksisterer en høy statistisk korrelasjon mellom analysemetodene. Korrelasjonen, r , bør overstige 0,90 og skal benyttes når resultatene skal rapporteres til statlige myndigheter.

3. ledd: Fylkesmannen kan i medhold av § 14 – 16 tredje ledd gjøre unntak og bestemme at det kan analyseres på for eksempel TOC eller BOF₇. Den ansvarlige må i forkant ha påvist en høy statistisk korrelasjon mellom ønsket parameter og parameterne utslippskontrollen ønskes basert på. Rapporteringen til statlige myndigheter må være basert på BOF₅, KOF_{cr} og SS.

En høy statistisk korrelasjon innebærer at korrelasjonen er basert på et tilstrekkelig antall prøver tatt gjennom en periode på ett år. Korrelasjonen, r , bør overstige 0,90, basert på 10 eller flere prøver fra hvert kvartal over ett år. Vesentlige endringer medfører at korrelasjonen må justeres. Korrelasjonen bør derfor beregnes på nytt når det skjer vesentlige endringer i avløpsvannets karakteristikk, og helst ikke sjeldnere enn hvert 4. år.

Til § 14 – 17 Vurdering av analyseresultater

3. ledd: Analyseresultatene skal i henhold til § 14 – 17 tredje ledd korrigeres for urensset eller delvis rensset avløpsvann i overløp i eller ved renseanlegget i en prøvetakingsperiode. For å få til en slik korrigering må man ha måleutstyr på renseanlegget som registrerer dette, jf. kravet i § 14 – 15 fjerde ledd.

4. ledd: Prøver tas uansett hvor uvanlige omstendighetene på renseanlegget er i prøveperioden. Prøvene kan avskrives dersom analyseverdiene er ekstreme på grunn av uvanlige forhold som anleggseier ikke med rimelig innsats kunne ha forutsett eller forebygget.

Eksempler på uvanlige forhold er;

1. Analysefeil som gir ekstreme analyseresultater
2. Værforhold som har forårsaket uforutsette brudd på strømtilførselen til renseanlegget og som ikke kan utbedres ved bruk av eksisterende strømgeneratorer på anlegget
3. Streiker som har påvirket renseresultatet
4. Oversvømmelse på anlegget
5. Akutt forgiftning av biomassen i biologisk rensetrinn
6. Akutte og uforutsette utslipp fra virksomheter
7. Kraftig nedbør som gir avløpsmengder som overstiger forventet maksimum over lengre tid og som overstiger renseanleggets kapasitet så fremt dette er dimensjonert etter reelle forhold.

Anleggseier kan søke forurensningsmyndigheten om midlertidig unntak etter § 14 - 19 andre ledd i forkant av uvanlige perioder med spesielt omfattende ombygginger på renseanlegget. Dette gjelder først og fremst situasjoner der midlertidige løsninger for å etterkomme utslippskravene medfører urimelige kostnader og der de forurensningsmessige konsekvensene er ubetydelige.

Til § 14 – 18 Varsling av avvik fra rensekrav

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 6. desember 1996 med senere endringer, krever at virksomheten iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av fastsatte krav. I tillegg er det krav om varsling av avvik der utslippsvilkår er overskredet med over 100 %.

1. ledd: Avvik vil være avhengig av type rensekrav (restkonsentrasjon eller renseeffekt), krav til prøvetaking jf. § 14 -15 og krav til vurdering av analyseresultater jf. § 14 - 17. Avvik fra rensekrav basert på årlig middelværdi kan tidligst fastslås etter at et bestemt antall årlige forhåndsplanlagte eller uanmeldte prøver er tatt over ett år. Avvik fra rensekrav basert på tabellvurdering kan tidligst fastslås når antall prøver som ikke behøver å oppfylle rensekravene er overskredet. Unntatt fra dette er overskridelser som umiddelbart regnes som avvik: BOF₅ - verdier som viser en renseeffekt lavere enn 70 % og som overstiger restkonsentrasjonskravet med 100 % og KOF_{CR}-verdier som viser en renseeffekt lavere enn 75 % og som overstiger restkonsentrasjonskravet med 100 %.

100 % avvik eller mer fra et renseeffektskrav på 90 % tilsvarer 80 % rensegrad eller lavere. 100 % avvik eller mer fra et restkonsentrasjonskrav på 25 mg/l tilsvarer verdier på 50 mg/l eller mer.

Et varsel om avvik bør inneholde informasjon om årsak til avviket og tiltaksplan. Formålet med orienteringen om tiltaksplanen er for at fylkesmannen skal kunne se hvordan den ansvarlige planlegger å korrigere avviket.

For øvrig gjelder rapporteringskravene jf. § 11 – 5.

Til § 14 – 19 Unntak

1. ledd: For anlegg omfattet av kapittel 14 vil oppheving av alle vilkår bortsett fra strengere rensekrav og krav om utslippssted, -anordning og -dyp i eksisterende tillatelser i en overgangsperiode føre til særskilt bruk av denne bestemmelsen. Konkrete vilkår som er særskilt tilpasset helt spesielle lokale resipientforhold eller er fastsatt for å begrense brukerkonflikter, kan vurderes fastsatt på nytt i medhold av denne bestemmelsen. Eksempler er konkrete krav til utslipp av luft grunnet luktproblemer, eller konkrete krav om fjerning av andre typer forurensninger enn det som er intensjonene med rensekravene i dette kapittel. Det kan også fastsettes krav om økt prøvetaking for svært store anlegg eller flere analyseparametre over en lengre tidsperiode.

2. ledd: Forurensningsmyndigheten kan unntaksvis lempe på fastsatte krav i en begrenset periode i tilfeller av omfattende ombygging på avløpsanlegget. Kravene må uansett overholdes dersom opprettholdelse ikke medfører uforholdsmessige store kostnader eller dersom lempeligere krav medfører rensningsmessige konsekvenser.

3. ledd: Påslipp som inneholder store mengder organisk stoff, kan få betydning for hvorvidt et offentlig avløpsanlegg omfattes av kapittel 14. Kravene i kapittel 14 kan etterkommes ved å stille krav til rensing ved kilden for slike påslipp jf. § 15 A - 4.

Med dominerende bedrifter menes bedrifter som representerer en stor del av renseanleggets størrelse i pe. Dersom påslippet fra én virksomhet er forholdsvis stort kan virksomhetens renseeffekt tas med i beregningen når rensekravet for hele avløpsanlegget skal verifiseres. Forutsetningen er at det tas samme type prøver og analyser over samme periode for både virksomhet og offentlig renseanlegg. Relative vannmengder bør måles og kravet til antall prøver jf. § 14 - 15 dobles. Samlet størrelse på avløpsanlegget beregnes i slike tilfeller som om det ikke var rensing hos bedriften.

4. ledd: Fosforkravet er spesielt tilpasset lokale og regionale resipientforhold. Kravet er i samsvar med det som er avløpssektorens bidrag til å redusere fosfortilførslene til Nordsjøen. I tillegg fastsetter EUs avløpsdirektiv krav om fosforfjerning for mange tettbebyggelser over 10.000 pe (målt i renseeffekt er minimumskravet 80 %). Eventuelle lempninger i fosforkravet bør begrenses til tilfeller hvor kostnadene med å etterkomme kravet avviker vesentlig fra det som er vanlig eller dersom det er bygget et anlegg som i like stor grad som et kjemisk anlegg er tilpasset resipientforholdene. Et eksisterende avløpsanlegg med 90 % fosforfjerning omfattet av kapittel 14 vil få krav til sekundærrensing dersom fosforfjerningskravet reduseres jf. §§ 14 - 8 til 14 - 9.

Av hensyn til å ha en effektiv og oversiktlig utslippskontroll, må kontrollmetodene være like for alle anlegg uansett størrelse som omfattes av et rensekrav. Bestemmelsen er basert på kontrollmetodene i EUs avløpsdirektiv. Det samme gjelder overvåking. Fylkesmannen er likevel gitt en myndighet til å fastsette lempeligere vilkår. For eksempel kan det vurderes hvorvidt det er tilstrekkelig med manuell eller tidskontrollert prøvetaking for småanlegg eller at enkelte analyser av miljøgifter er til liten nytte grunnet verdier som ligger under deteksjonsgrensen. Eventuelle endringer må ikke være i strid med krav i EUs avløpsdirektiv.

Til § 14 – 20 Forholdet til eksisterende tillatelser

Eksisterende renseanlegg - Et renseanlegg regnes som eksisterende dersom byggestart fant sted før 1.1.2006. Avløpsanlegg som bygges for å erstatte eksisterende avløpsanlegg regnes også som nye selv om funksjon og lokalitet opprettholdes.

1. ledd: Eksisterende utslippstillatelser oppheves. Dette antas å være mest rasjonelt, fordi forurensningsmyndigheten slipper å bruke ressurser på å oppheve hele eller deler av vilkårene i mange hundre tillatelser. Dette sikrer i større grad at det ikke blir dobbel regulering. Fokuset kan også raskere endres fra enkeltsaksbehandling til å fatte enkeltvedtak i medhold av avløpsdelens selvstående bestemmelser og tilsyn.

Utslippstillatelsens vilkår om rensing gjelder inntil 31.12.2008. Dette fordi anlegget må ha rensekrav i perioden fra 1.1.2006 til rensekravene etter kapittel 14 trer i kraft. Etter 1.1.2009 gjelder bestemmelsene i §§ 14 – 6 til 14 – 18. Utslippstillatelsens vilkår om utslippssted-anordning og dyp gjelder imidlertid inntil fylkesmannen bestemmer noe annet i medhold av § 14 – 19. Det samme gjelder vilkår i utslippstillatelsen som er strengere enn rensekravene i kapittel 14. Bakgrunnen for dette er at disse kravene er satt for å ivareta lokale resipientforhold.

Kapittel 15 Krav til utslipp av oljeholdig avløpsvann

Til § 15 – 1 Virkeområde for kapittel 5

Hvis kommunen ønsker å stille krav til påslipp av oljeholdig avløpsvann til andre virksomheter enn de som følger av første ledd, kan kommunen gjøre dette i medhold av den generelle påslippshjemmelen i § 15 A – 4 første ledd.

Oljeholdig avrenning fra brannøvelsesplasser og flyplasser reguleres ikke av kapittel 15.

Til § 15 – 2 Forurensningsmyndighet

Kommunen har fått delegert myndighet generelt innenfor sitt myndighetsområde etter fl. §§ 7, 18, 49 - 51, 58, 73 – 75 og 78 – 79, jf Miljøverndepartementets rundskriv om kommunens myndighet og plikter etter forurensningsloven T-5/98.

Det er kommunen ved kommunestyret som er forurensningsmyndighet, herunder tilsynsmyndighet, for utslipp av sanitært avløpsvann omfattet av kapittel 12. Når det gjelder kommunestyrets adgang til å delegere den myndighet som er lagt til kommunen følger det av forurensningsloven § 83 første ledd at det er kommunelovens delegasjonshjemler som kommer til anvendelse. Kommunestyret kan og vil i mange tilfeller delegere denne myndigheten til andre kommunale organer.

Behandling av melding om utslipp av sanitært og kommunalt avløpsvann vil i de fleste tilfeller henge nøye sammen med byggesaksbehandlingen. Det bør derfor tas hensyn til dette ved eventuell delegering av myndighet til andre kommunale organer. Kommunestyret kan for øvrig instruere den som blir delegert myndighet, både ved å vedta generelle retningslinjer, ved å gi nærmere direktiver i den enkelte sak og gjennom lokale forskrifter etter § 12 – 6.

Forurensningsmyndigheten skal føre tilsyn med at forskriften og vedtak truffet i medhold av denne følges, jf. forurensningsloven § 48. Forurensningsmyndigheten skal som tilsynsmyndighet ha fri adgang til virksomheten/anlegget, jf. forurensningsloven § 50. Virksomheten plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de disse bemyndiger, inspisere avløpsanlegget til enhver tid. For utøvelse av tilsynet kan forurensningsmyndigheten gi den ansvarlige pålegg om opplysninger og undersøkelser, jf. forurensningsloven §§ 49 og 51.

Den som er tilsynsmyndighet etter forurensningsloven § 48 er også tilsynsmyndighet etter internkontrollforskriften av 6. desember 1996 jf. denne forskrift § 7.

Hvis det er fare for forurensning i strid med forskriften eller forurensning i strid med forskriften har inntrådt, kan forurensningsmyndigheten pålegge den ansvarlige for virksomheten å treffe tiltak innen en nærmere angitt frist, jf. forurensningsloven § 7 fjerde ledd, jf. andre ledd første til tredje punktum.

Til § 15 – 3 Lovlig utslipp

1. ledd: Et utslipp kan ikke etableres før det er blitt lovlig i henhold til § 15 - 5. Bakgrunnen for at det stilles krav om melding er at forurensningsmyndigheten skal kunne vurdere om det skal stilles strengere eller supplerende krav enn de som følger av forskriften. Det dreier seg først og fremst om å vurdere krav som bestemmelsene i kapittel 15 ikke greier å fange opp

tilstrekkelig, grunnet lokale resipientforhold eller brukerkonflikter. For eksempel kan kommunen vedta vilkår om utslippssted.

Med fullstendig melding menes at nummer 1) til 3) i § 15 – 4 første ledd må være oppfylt. § 15 – 4 nummer 1 bokstav b) tilsier for eksempel at utslipp skal etableres og drives i samsvar med § 15 - 7.

2. ledd: Utslipp som økes vesentlig har meldeplikt jf. § 15 – 4 første ledd. En vesentlig økning av utslippet kan bero både på økning i mengde og endring av utslippssted. Det er opp til kommunen å avgjøre hva som er vesentlig økning i det enkelte tilfellet.

Til § 15 – 4 Meldeplikt

Den ansvarlige bør sjekke om kommunen har laget lokal forskrift jf. § 15 – 6 før melding utarbeides og sendes.

1. ledd: Nyetablerte virksomheter som omfattes av § 15 – 1 må ikke sette i verk nye utslipp eller øke eksisterende utslipp uten å sende melding til kommunen.

For eksisterende virksomheter gjelder tilsvarende krav til melding ved større ombyggingsarbeider eller vesentlig økning av utslipp, herunder påslipp, av oljeholdig avløpsvann.

Med større ombyggingsarbeider menes her ombygginger som kan påvirke påslippet til det offentlige avløpsnett, eller som er slik at det vil være naturlig for forurensningsmyndighetene å vurdere å stille tilleggskrav knyttet til påslipp av oljeholdig avløpsvann i forbindelse med ombyggingsarbeidene. Dette kan f.eks. være krav om installering av målekum i forbindelse med allerede planlagt arbeid som berører bedriftens rørsystemer.

Med vesentlig økning av oljeholdig avløpsvann menes her økning i spillvannmengde på anslagsvis 25 - 30 %. Med vesentlig økning kan også menes at innholdet av forurensninger i spillvannet øker, f.eks. som følge av prosessendringer som gir andre kjemikalier/stoffer eller økte konsentrasjoner av olje i avløpet.

I den grad meldeplikten for eksisterende virksomheter gjelder endringer som også medfører søknad om byggetillatelse, skal melding også i dette tilfellet sendes kommunen sammen med søknad om byggetillatelse.

Nummer 1): Ved påslipp av oljeholdig avløpsvann fra nyetablerte virksomheter, skal det i meldingen som sendes kommunen, gis tilstrekkelige opplysninger til at kommunen kan vurdere om det skal stilles tilleggskrav utover det som er stilt i § 15 - 7.

Nummer 1, bokstav d): Beskrivelsen skal inneholde:

- J En situasjonstegning som bl.a. viser plassering av kraner, sluk og eventuelt renseutstyr.
- J Informasjon om hvilke prosesser og aktiviteter som kan gi oljeholdig avløpsvann, inkl. hvilke typer kjemikalier, vaske- og avfettingsmidler etc., som vil bli benyttet.
- J Opplysninger om omfanget av påslippet og potensialet for uhellsutslipp.

Nummer 2): De fleste meldingene dreier seg om påslippsaker og det er få eller ingen parter eller andre som er særlig berørt av saken. I noen tilfeller vil det imidlertid være snakk om et

utslipp til resipient. Bestemmelsen gir derfor parter og andre særlig berørt av saken anledning til å uttale seg selv om det er fastsatt standardiserte krav i forskrift. Den ansvarlige har plikt til å gjøre parter og andre særlig berørte oppmerksomme på deres anledning til å uttale seg til den ansvarlige. Dersom partene ønsker det, kan de samtidig sende kopi av uttalelsen til kommunen.

En part er en person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder jf. § 2 bokstav e) i forvaltningsloven. Med andre særskilte berørte menes for eksempel naboer, foreninger og lag med interesser i området.

Til § 15 – 5 Behandling av melding

Behandling av melding om utslipp, herunder påslipp av oljeholdig avløpsvann, vil i de fleste tilfeller henge nøye sammen med byggesaksbehandlingen. Det bør derfor tas hensyn til dette ved eventuell delegering av myndighet til andre kommunale organer. Kommunestyret kan for øvrig instruere den som blir delegert myndighet, både ved å vedta generelle retningslinjer og ved å gi nærmere direktiver i den enkelte sak.

1. ledd: Utslipp regnes som lovlig dersom 3 uker er gått etter at kommunen mottok fullstendig melding om utslippet og kommunen ikke har bestemt noe annet i medhold av bestemmelsens andre ledd. For at en melding skal være fullstendig må krav i § 15 – 7 være etterkommet. Se forøvrig kommentarene til § 15 - 3.

Fristen begynner å løpe når kommunen har mottatt fullstendig melding. Det vil si at dersom den ansvarlige leverer en ufullstendig melding, starter ikke fristen å løpe. Meldingen vil anses som mottatt den dagen meldinger registreres som mottatt av kommunen.

Virkningene av at tre ukers fristen er utgått uten at kommunen har varslet eller fattet vedtak i medhold av bestemmelsens andre ledd, er at utslippet lovlig kan etableres i henhold til standardkravene i kapittel 15 med videre. Kommunen fører tilsyn med tiltakene jf. § 15 - 2.

I henhold til god forvaltningsskikk bør det gis tilbakemelding til den ansvarlige i de tilfellene hvor forurensningsmyndigheten kommer til at det ikke skal fastsettes særlige krav utover de som fremgår av kapittel 13.

Dersom den ansvarlige velger å sende en melding med ønske om andre rensekrav enn de som fremgår av kapittel 15, regnes ikke meldingen som fullstendig. Det vil si at fristen på 3 uker ikke gjelder. Utslipp som er meldt med ønske om unntak, kan ikke etableres før kommunen har vurdert utslippet og gjort utslippet lovlig i medhold av bestemmelsens andre ledd.

2. ledd: Bestemmelsen gir kommunen hjemmel til å treffe individuelle unntak fra de generelle kravene i kapittel 15. Kompetansen er betinget av at kommunen varsler eller treffer vedtak innen 3 uker fra fullstendig melding er mottatt. Unntakene kan gå både i skjerpande og lempende retning. Dersom kommunen treffer vedtak er dette et enkeltvedtak som kan påklages i medhold av forvaltningsloven § 28.

Målsettingen med standardkravene i avløpskapittelet er at kommunen skal slippe å sette tilleggskrav. Supplerende eller strengere krav er først og fremst aktuelt å vurdere der det foreligger protester eller hvor vannforekomsten er særlig sårbar for utslipp. Kommunen kan nekte etablering av nye eller økte utslipp grunnet særlige hensyn til miljø og/eller brukerinteresser.

Utslipp bør normalt ikke forringe eksisterende miljøkvalitet. Dersom utslippet vil ha forurensningsmessige virkninger nedstrøms, er det viktig at det blir tatt tilstrekkelig hensyn til berørte nabokommuners interesser. Viktige momenter som bør inngå i vurderingen av melding om utslipp, er hvor skadelig det aktuelle utslippet er og om resipienten er sårbar. Utslippet må vurderes nøye slik at det ikke oppstår hygieniske ulemper, begroing, misfarging, luktulempere etc.

Det kan f.eks. settes vilkår for utslippspunkt, restutslipp, overløp, resipientundersøkelser, tekniske løsninger, internkontroll, målinger, rapportering m.m., jf. forurensningsloven § 16. Et eksempel på et vilkår er krav til prøvetakingskum. Ved fastsettelse av vilkår er det viktig å sette vilkårene slik at det er lett å kontrollere om de overholdes.

Selv om kommunen ikke vedtar eller varsler tilleggskrav innen fristen på 3 uker, har kommunen alltid mulighet til å vurdere hvorvidt det er hjemmel til å gjøre unntak fra forskriften i medhold av § 15 – 8. Unntakene kan gå både i en skjerping og lemping av kravene i kapittel 15, men her er unntakshjemmelen imidlertid betinget at vilkårene i forurensningsloven § 18 første ledd foreligger.

3. ledd: Godkjenning av meldingen faller bort hvis arbeid ikke er igangsatt senest 3 år etter at melding er mottatt. Med arbeid menes her arbeid på eller i boligen/huset. Ved nybygg må det være satt i verk vesentlige tiltak i marken for at arbeid kan sies å være igangsatt. Hvis grunnmuren eller tilsvarende fundament er oppført, må arbeidet sies å være i gang. Utgangspunktet for fristen er når underretning om tillatelsen er kommet frem til søkeren.

Samordning med annet regelverk i forbindelse med saksbehandlingen

Reglene om miljørettet helsevern er hjemlet i kommunehelsetjenesteloven § 1- 4 og kapittel 4 a og omfatter de faktorene i miljøet som direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen, herunder håndtering av avløpsvann. § 14 i forskrift om miljørettet helsevern av 25. april 2003 har bestemmelser om meldeplikt til kommunen (den instans som ivaretar oppgavene innen miljørettet helsevern). § 14 tredje ledd slår fast at ”for virksomheter som krever tillatelse gjennom vedtak etter plan- og bygningsloven, forurensningsloven eller annet lovverk som krever vurdering av helsekonsekvenser, vil det ikke være nødvendig med egen melding etter første ledd”. Det forutsettes imidlertid, jf. merknadene til forskrift om miljørettet helsevern, at forurensningsmyndighetene skal sørge for at helsemyndighetene involveres når melding om utslipp mottas. I tillegg skal det sørges for at behandlingen av meldingen samordnes på tvers av de ulike sektorene i kommunen.

Planlovgivningen er et viktig virkemiddel for å forhindre at forurensningsproblemer oppstår. Selv om et enkelt utslipp kan virke ubetydelig isolert sett, kan det sammen med utslipp i området ellers utgjøre en betydelig forurensning. I henhold til forurensningsloven § 11 tredje ledd første punktum skal kommunen om mulig søke å løse forurensningsspørsmål for større områder under ett og på grunnlag av oversiktsplaner og reguleringsplaner. Slike planer med fastsatte miljømål for vannforekomstene i regionen vil også kunne påvirke vurderingen av en melding om utslipp. Det vises i denne sammenhengen til "Miljømål for vannforekomstene - retningslinjer og anbefalte miljøkvalitetsnormer", SFT retningslinjer 97:02, TA-1500/1997.

Det vil være både i kommunens og søkerens interesse at det etableres et samordnet og integrert system slik at saksbehandlingen etter denne forskriften og plan- og bygningsloven blir minst mulig ressurskrevende.

Til § 15 – 6 Lokal forskrift

1. ledd: Kommunen kan fastsette standardiserte krav i lokale forskrifter som trer i stedet for standardkravene i § 15 - 7 eller vedtak etter § 15 - 4. Kommunen har imidlertid ikke anledning til å endre på meldesystemet som følger av § 15 – 4 til 15 – 5 eller endre bestemmelsene om forholdet til eksisterende utslipp jf. § 15 - 10. Det vil si at kommunen bare kan fastsette bestemmelser for utslipp som etableres etter ikrafttredelsesdato for den lokale forskriften.

Lokal forskrift skal bygge på de samme definisjonene som i denne forskrift og være tilpasset annet regelverk. Alle krav som skal regulere utslippene må komme klart frem av den lokale forskriften, selv om enkelte krav overlapper krav i kapittel 15.

Standardkravene i forskriften vil normalt sett være tilstrekkelige for å ivareta miljøhensyn og brukerinteresser. Det vil derfor være liten hensikt i å lage lokale forskrifter med standardkrav som er litt annerledes enn de nasjonale standardkravene. Hensikten med lokale forskrifter er å fange opp utbredte brukerkonflikter som standardkravene ikke løser f.eks. drikkevannsinteresser og utslipp til vannforekomster som krever spesielt strenge rensekraft.

Tilleggskrav kan være andre eller strengere krav enn de som fremgår av kapittel 15. Tilleggskrav kan omfatte utslippskrav til andre parametere som f.eks. tungmetaller og organiske miljøgifter etc. og skjerpede krav til olje i avløpsvannet. De kan også omfatte krav til drift og tilsyn med anlegg samt krav til registrering og rapportering av utslipp o.l. Som en del av rensekraftene kan kommunen fastsette krav til utslippskontroll, herunder godkjenne andre analysemetoder for olje i vann enn det som fremgår av vedlegg 2 til kapittel 11.

Fastsettelsen av lokale forskrifter følger forvaltningslovens regler i kapittel 7. For øvrig vises til en mal for lokale forskrifter i forvaltningsveilederen (TA-1741/2000).

Til § 15 – 7 Utslipp

1. ledd: For de fleste virksomheter som omfattes av bestemmelsen, vil kravet om 50 mg olje /l normalt kunne overholdes gjennom etablering av hensiktsmessige drifts- og vedlikeholdsrutiner og gjennom bevisst valg av vaske- og avfettingsmidler.

2. ledd: Kravet om installering av sandfang er satt både for å sikre forsvarlig kvalitet på avløpsvannet, og for å sikre mot akuttutslipp av olje ved søl, lekkasjer o.l.

Det er den som er ansvarlig for virksomheten som har ansvar for at sandfang og oljeutskiller, eller eventuelt annet godkjent utstyr, er dimensjonert i forhold til den belastning som reelt kan tenkes forekomme.

Virksomhetene plikter å vise aktsomhet for å unngå at utslipp fører til vesentlige forurensningsmessige skader eller ulemper. Slik aktsomhetsplikt følger både av forurensningsloven § 7 og produktkontrollloven § 3. Aktsomheten gjelder også med hensyn til valg av kjemikalier og stoffer som anvendes i virksomheten, slik at påslippene medfører minst mulig fare for forurensning.

Slam fra oljeutskiller og rensing av sandfang regnes som farlig avfall og omfattes av forskrift om gjenvinning og behandling av farlig avfall (avfallsforskriften) av 1.6.2004. I henhold til avfallsforskriftens § 11 – 8 om leveringsplikt av farlig avfall, skal farlig avfall leveres minimum en gang pr. år dersom mengden overstiger 1 kg. Normalt vil dette gjelde avfall

samlet opp i oljeutskilleren, noe som innebærer at oljeutskilleren skal tømmes minimum en gang pr. år.

3.ledd: De fleste eksisterende anlegg skal være dimensjonert i samsvar med retningslinjer for dimensjonering i tidligere forskrifter oljeholdig avløpsvann m.v. gitt i medhold av forurensningsloven. Det pågår for tiden arbeid med egen europeisk standard; prEN 858-2 *Utskillere for lette væsker* (f.eks. olje og bensin). Et CE-merket anlegg i samsvar med standarden, er imidlertid ingen garanti for at grenseverdiene fastsatt i denne forskrift kan overholdes. I tillegg finnes det en teknisk veileder for bl.a. oljeavskillere. Veilederen er under utarbeidelse og skal utgis av NORVAR.

Virksomhetens plikt til å kunne dokumentere at kravene til utslipp av oljeholdig avløpsvann til offentlig avløpsnett er overholdt, må sees i sammenheng med kravene i forskrift av 6. desember 1996 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften), som gjelder dersom virksomheten har ansatte. Denne forskriften stiller ytterligere krav til dokumentasjon, bl.a. plikter virksomheten å ha oversikt over annet relevant regelverk og fastsette rutiner for hvordan dette overholdes.

4. ledd: Det skal være mulig å ta prøver av utslipp fra nye oljeutskillere. Ofte vil det være nødvendig med en prøvetakingskum. For analyse av olje i avløpsvannet fra nye rensesanlegg er det mulig å velge mellom to analysemetoder for olje i vann. Disse fremkommer av vedlegg 2 til kapittel 11. Det skal analyseres for upolare hydrokarboner.

Til § 15 – 8 Unntak

1. ledd: Den ansvarlige bør kunne regne med at utslipp vil være lovlig for en tid og må kunne innrette seg etter dette. Kommunen kan bare gjøre unntak etter fristen på 3 uker eller vedtak etter § 15 - 5, dersom vilkårene i forurensningsloven § 18 første ledd er oppfylt. Fl. § 18 første ledd begrenser muligheten til å gjøre unntak, ved at bestemte vilkår må være oppfylt. Unntak kan gå i en skjerping og lemping avkrav.

Unntak kan bl.a. gjøres dersom:

1. Det viser seg at skaden eller ulempen ved forurensningen blir vesentlig større eller annerledes enn ventet da tillatelse ble gitt.
2. Skaden eller ulempen kan reduseres uten urimelig kostnad for forurenseren.
3. Ny teknologi gjør det mulig å minske forurensningen i vesentlig grad.
4. Vilrårene i tillatelsen er unødvendig for å motvirke forurensinger.
5. De fordeler forurenseren eller andre får av at vilkår blir lempet på eller opphevet, er vesentlig større enn de skader eller ulemper det vil føret il for miljøet.

Til § 15 – 9 Klage

1. ledd: Der kommunestyrets myndighet er delegert til andre kommunale organer, skal klage på enkeltvedtak behandles av kommunestyret eller særskilt klagenemnd. Når kommunestyret selv har truffet vedtaket, skal fylkesmannen behandle klagen.

Til § 15 – 10 Forholdet til eksisterende utslipp

1.ledd: Tillatelser gitt i medhold av forskrifter til forurensningsloven om utslipp av oljeholdig avløpsvann oppheves fra 31.12. 2007. Kommunen vil få tiden frem til 31.12.2007 til å vurdere om krav som er strengere enn 50 mg olje/l skal opprettholdes i medhold av § 15 - 8. I perioden frem til 31.12.2007 kan kommunen som forurensningsmyndighet omgjøre tillatelser i medhold av forurensningsloven § 18.

Kapittel 15 A Påslipp

Til § 15 A – 1 Virkeområde for kapittel 15 A

§ 15 A - 4 gjelder nye og eksisterende påslipp til offentlig avløpsnett jf. definisjonen i § 11 – 3 bokstav h) fra virksomhet. § 15 A - 4 tredje ledd gjelder imidlertid regulering av påslipp av oppmalt matavfall til offentlig avløpsnett fra virksomhet og husholdninger. § 15 A - 4 gjelder ikke for påslipp av oljeholdig avløpsvann til offentlig avløpsnett som omfattes av § 15 – 1.

Bestemmelsene for utslipp, herunder påslipp, av fotokjemikalie- og amalgamholdig avløpsvann gjelder uansett type avløpsnett.

Til § 15 A – 2 Forurensningsmyndighet

Forurensningsmyndigheten skal føre tilsyn med at forskriften og vedtak truffet i medhold av denne følges, jf. forurensningsloven § 48. Forurensningsmyndigheten skal som tilsynsmyndighet ha fri adgang til virksomheten/anlegget, jf. forurensningsloven § 50. Virksomheten plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de disse bemyndiger, inspisere avløpsanlegget til enhver tid. For utøvelse av tilsynet kan forurensningsmyndigheten gi den ansvarlige pålegg om opplysninger og undersøkelser, jf. forurensningsloven §§ 49 og 51.

Den som er tilsynsmyndighet etter forurensningsloven § 48 er også tilsynsmyndighet etter internkontrollforskriften av 6. desember 1996 jf. denne forskrift § 7.

Hvis det er fare for forurensning i strid med forskriften eller forurensning i strid med forskriften har inntrådt, kan forurensningsmyndigheten pålegge den ansvarlige for virksomheten å treffe tiltak innen en nærmere angitt frist, jf. forurensningsloven § 7 fjerde ledd, jf. andre ledd første til tredje punktum.

1. ledd: Kommunen har fått delegert myndighet generelt innenfor sitt myndighetsområde etter fl. §§ 7, 18, 49 - 51, 58, 73 – 75 og 78 – 79, jf. Miljøverndepartementets rundskriv om kommunens myndighet og plikter etter forurensningsloven T-5/98.

Det er kommunen ved kommunestyret som er forurensningsmyndighet, herunder tilsynsmyndighet, for påslipp etter 15 A – 4. Når det gjelder kommunestyrets adgang til å delegere den myndighet som er lagt til kommunen følger det av forurensningsloven § 83 første ledd at det er kommunelovens delegasjonshjemler som kommer til anvendelse. Kommunestyret kan og vil i mange tilfeller delegere denne myndigheten til andre kommunale organer.

2. ledd: Fylkesmannen er forurensningsmyndighet for utslipp av fotokjemikalie- og amalgamholdig avløpsvann.

Til § 15 A – 3 Lovlig utslipp

1. ledd: Kommunen kan i forskrift fastsette et meldesystem for påslipp jf. § 15 A – 4 andre ledd. Virksomheter som planlegger påslipp eller endring av påslipp til offentlig avløpsnett bør ta kontakt med kommunen vedrørende påslippskrav.

Til § 15 A – 4 Påslipp til offentlig avløpsnett

Når krav fastsettes i medhold av § 15 A – 4 første ledd, bør forurenseren kunne regne med at kravene vil gjelde for en tid og må kunne innrette seg etter dette. Krav kan kun oppheves, endres eller suppleres dersom vilkårene i forurensningsloven § 18 er tilstede. Det kan bl.a. fastsettes strengere krav dersom det viser seg at skaden eller ulempen ved påslippet blir vesentlig større eller annerledes enn ventet da kravene ble gitt, eller dersom skaden eller ulempen kan reduseres uten urimelig kostnad for påslippsvirksomheten. Krav kan for eksempel lempes på dersom kravene er unødvendige for å motvirke forurensninger. Det fremgår videre av forurensningsloven § 18 at forurensningsmyndigheten skal ta hensyn til kostnadene en endring eller omgjøring vil påføre virksomheten og de fordeler og ulemper endringen eller omgjøringen for øvrig vil medføre.

Fastsettelse av krav overfor eksisterende påslipp som er så strenge at virksomheten må stoppe påslippet, må vurderes etter de samme kriterier som gjelder ved tilbakekalling av utslippstillatelse dersom virksomheten må nedlegges.

1. ledd: Bestemmelsen gir kommunene et rettslig grunnlag for å fastsette og omgjøre krav til nye og eksisterende påslipp. Kommunen har myndighet til å føre tilsyn med fastsatte påslippskrav jf. § 15 A – 2.

Det er ingen pe-begrensning i kommunens myndighet til å regulere påslipp i enkeltvedtak eller i forskrift. Bestemmelsen omfatter tiltak overfor alle typer forurensende stoff som finnes i avløpsvannet, herunder avfall fra sykehus og illeluktende gasser.

Kommunene kan stille krav til alle virksomheter som har påslipp til offentlig avløpsnett hvis kommunen ser det som nødvendig for å ivareta drift av renseanlegget og/eller for å overholde egen utslippstillatelse. Kommunen kan også stille krav til bedrifter ut i fra hensyn til slamkvalitet, slambehandling og slamdisponering. Det samme gjelder hensyn til resipientmessige forhold og brukerkonflikter ved utslippsstedet for avløpsanlegget.

Påslipp til overvannsledning regnes som et direkte utslipp til resipient og det kreves utslipptillatelse fra forurensningsmyndigheten. Kommunen kan med hjemmel i § 15 A– 4 stille tilleggskrav til påslipp som går til overvannsledning.

Påslippskrav skal begrunnes jf. forvaltningsloven § 24. Hvis kommunen for eksempel setter påslippskrav på bakgrunn ambisjoner om å overgå slamkvalitetskravene i forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav av 4. juli 2003, må disse påslippskravene begrunnes særskilt. Forvaltningslovens bestemmelser om saksbehandling må følges, herunder krav til forhåndsvarsling. Fylkesmannen er klageinstans jf. forurensningsforskriften § 41 – 5 første ledd.

Vedtak fattes på grunnlag av angitte opplysninger. Dersom påslippsvirksomheten får kjennskap til ytterligere parametre av betydning for avløpsanlegget eller ønsker å utføre endringer med konsekvenser for påslippets karakteristikk, plikter virksomheten å ta kontakt med kommunen om dette.

Kommunen er ikke nødvendigvis forurensningsmyndighet for selve industrivirksomheten som har påslipp til offentlig avløpsnett. Myndigheten kan fortsatt ligge hos fylkesmannen eller SFT. Kommunen får med denne bestemmelsen en generell adgang til å stille vilkår til påslipp

til offentlig avløpsnett. Det gjelder særlig virksomheter som har påslipp av partikulært materiale, organisk stoff eller næringssalt.

Bokstav a) omfatter krav til temperatur, volum, pH og andre krav til konsentrasjon, sammensetning og mengde. Normalt vil det stilles restkonsentrasjonskrav fordi det er viktig å ha kunnskap til hva som lippes på offentlig avløpsnett, særlig med tanke på drift og rensekrav. Krav til renseeffekt ved virksomheten kan stilles i spesielle situasjoner der fylkesmannen har gitt unntak i medhold av § 14 - 19 tredje ledd.

Bokstav b) omfatter krav til fettavskiller eller silanordning for avløpsvann der det er vanskelig eller lite hensiktsmessig å stille krav til innhold og mengde. Eksempler er virksomheter som driver med potetskrelling og rekeskrelling. Med tilhørende vilkår menes for eksempel krav til tømmefrekvens.

Bokstav c) omfatter krav om at det skal være praktisk mulig å ta representative prøver av påslipp til offentlig avløpsnett på en sikker måte.

Bokstav d) omfatter krav om varsling av uforutsette hendelser som medfører unormale eller akutte påslipp som overskrider fastsatte vilkår.

Bokstav e) omfatter krav til måleprogram, herunder målepunkter og målefrekvens, akkreditering, rapportering og drift av renseanlegg som for eksempel tømmefrekvens av sandfang og fettavskillere.

2. ledd: Nummer 6) omfatter tiltak overfor påslipp som er nødvendig grunnet hensynet til de ansatte hos anleggseier, siden de blir utsatt for avløpsvann fra andre virksomheter. Påslipp kan medføre problemer nedstrøms i avløpsnettet, for eksempel i form av luktproblemer for anleggseier. Kommunen kan derimot ikke sette krav til iverksettelse av tiltak overfor problemer anleggseier selv har generert, da dette er et sidehensyn i forurensningslovens forstand jf. forurensningsloven § 1 andre ledd. Arbeidsmiljømessige hensyn fanges opp av annet regelverk som ligger utenfor forurensningsmyndighetens myndighetsområde.

3. ledd: Dersom kommunen har vedtatt egen lokal forskrift med standardiserte krav til f.eks installasjon og drift av fettavskillere, har kommunen hjemmel til å utarbeide et eget meldesystem for nye påslipp i lokal forskrift. Ved påslipp av oljeholdig avløpsvann skal imidlertid meldesystemet som fremkommer av § 15 – 4 benyttes. Kommunen bør benytte et meldesystem som er kjent f.eks jf. § 12 – 4.

Meldesystemet kan utformes slik at den ansvarlige melder fra direkte til kommunen og/eller til berørte tredjepersoner for at disse skal kunne ivareta sine interesser. Kommunen kan da på eget initiativ eller på bakgrunn av innsigelser mot etablering av utslipp, ta den enkelte saken opp til ordinær saksbehandling, og vurdere om det er behov for andre påslippskrav enn de som fremgår av lokal forskrift. Alternativt kan kommunen utforme den lokale forskriften slik at kommunen med hjemmel i den lokale forskriften, og innen et visst antall uker, kan fastsette tilleggskrav.

4. ledd: Kommunen kan regulere påslipp av oppmalt matavfall til offentlig avløpsnett fra virksomhet og husholdninger i hele eller deler av kommunen. Adgangen til å regulere slike påslipp er begrenset til forbud eller ikke forbud. I de fleste tilfellene vil det være tilstrekkelig om kommunen bare regulerer nye påslipp av oppmalt matavfall. I tilfeller der påslipp av

organisk materialer fra matavfallskverner skaper problemer, kan kommunen vurdere å gjøre eksisterende påslipp av oppmalt matavfall ulovlige etter en fastsatt frist.

Ulemper i resipient eller avløpsanlegg kan legges til grunn når kommunen skal ta stilling til bruk av hjemmelen. Ulempene ved påslipp av oppmalt matavfall fra husholdninger kan eksempelvis vurderes ut i fra tilstanden til ledningsnett, utslippskrav, rensekapasitet, slamkvalitet og kostnader ved slamhåndtering og disponering.

Kommunens avgjørelse bør være basert på fagkyndig, nøytral informasjon ut fra rammebetingelsene og kvaliteten til norske avløpsanlegg. Kommunens vurdering bør også inkludere strategier for våtorganisk avfall.

Kommunen har ikke hjemmel til å kreve registrering av matavfallskverner for enkeltvurderinger. Registrering og kartlegging av matavfallskverner kan gjøres gjennom bruk av spørreskjema eller lignende. Det kan være hensiktsmessig å registrere matavfallskverner i nybygg.

5. ledd: Med virksomhet menes bl.a. industri, veganlegg, tunneler, deponier, gatekjøkken, hotell, campingplasser og fornyelsesparker.

Til § 15 A – 5 Utslipp av fotokjemikalieholdig avløpsvann

Fotokjemikalier som brukes innen foto-, røntgen- og grafisk virksomhet, brukte som ubrukte, samt skyllevann, inneholder en rekke komponenter som kan forårsake skader på miljøet. Enkelte komponenter kan også føre til korrosjon på avløpsnett og driftsproblemer for avløpsanlegget.

1. ledd: Bedrifter som genererer farlig avfall fra prosesser innen foto-, røntgen- og grafisk virksomhet plikter å sørge for at avfallet blir håndtert på en forsvarlig måte. Bedriftene må selv betale kostnadene ved avfallbehandlingen. Det er forbudt å helle kjemikalier i utslagsvasken. Det er heller ikke tillatt å slippe ut fotokjemikalier som blekefiks, fiks og blekebad i avløpet. Disse kjemikalier må leveres til godkjent mottaker av farlig avfall.

Med skyllevann menes alle utslipp, herunder påslipp, som inneholder sølv. Dersom skyllevannet inneholder mer enn 0,1 mg sølv pr. liter må det avseslives til under denne grensen før påslipp. Fortynning er forbudt for å overholde denne grensen.

Kommunen kan i medhold av § 15 A – 4 første ledd fastsette tilleggskrav til virksomheter innen foto, røntgen og grafisk industri som har påslipp til offentlig avløpsnett.

De virksomhetene som driver med innsamling, mottak eller behandling av fotokjemikalier må ha tillatelse etter avfallsforskriften §11 - 6.

Til § 15 A – 6 Utslipp av amalgamholdig avløpsvann

Kommunen har et klart ansvar for avløpsnett i form av å være eier av det. Hvis det er fare for forurensning i strid med loven eller vedtak i medhold av loven, er kommunen ansvarlig for å sørge for tiltak for å hindre at den inntreffer. Har forurensningen inntrådt, skal kommunen sørge for tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den jf. forurensningsloven § 7.

Virksomheter som har amalgamoppsamlinger i sine stikkledninger kan holdes ansvarlig for fjerning av dette selv om de har hatt et lovlig utslipp jf. forurensningsloven § 7.

Kommunen har hjemmel til å kreve utspyling av kvikksølv i private stikkledninger i medhold av fl. § 7 fjerde ledd. Hvis pålegget ikke gjennomføres av den ansvarlige, kan kommunen foreta direkte gjennomføring av pålegget i medhold av fl. § 74 første til tredje ledd og kreve utgifter dekket av den ansvarlige jf., fl. § 76.

1. ledd: Påslipp av amalgamholdig avløpsvann omfatter bl.a. utslipp fra fonténe og vakuumsug. Fast avfall med høyt innhold av amalgam, for eksempel fra rengjøring av siler/filtre, skal ikke helles i vask, men i størst mulig grad samles opp og leveres til godkjent mottager av farlig avfall. Kravet om rensing i forskriften medfører at det uansett ikke er adgang til å slippe amalgamholdig avfall ut i vask o.l. dersom denne ikke har tilkoblet amalgamavskiller. Avsetninger av amalgam i avløpsrør representerer et problem som det må tas hensyn til ved installering av amalgamavskilleren. Avskilleren må monteres slik at risikoen for utslipp blir minst mulig.

Amalgamavskiller skal monteres i samsvar med produsentens anvisninger.

Amalgamavskilleren skal vedlikeholdes og avfallsenheten skiftes slik at risikoen for driftsavbrudd og redusert renseeffektivitet reduseres til et minimum. Det vises for øvrig til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 6. desember 1996 hvor det fremgår at systematiske tiltak skal sikre og dokumentere at krav i gjeldende forskrifter skal overholdes.

Avskillere installert etter 1.1.2006 skal være utstyrt med et varsel som trer i kraft når det er behov for å tømme eller skifte avfallsenheten eller når det oppstår funksjonsfeil. Varaset kan gis ved optisk og/eller akustisk signal, eller ved tydelig reduksjon av sugekapasitet og vannløp.

Dersom det benyttes filter eller sil i behandlingsutstyret bør dette være av typen engangsfilter eller engangssil som etter bruk skal levers til godkjent mottaker av farlig avfall. Hensikten er å redusere risikoen for at amalgamholdig avfall fra filter og siler tømmes i vasker som ikke er tilkoblet avskiller.

Amalgamholdig avfall og slam fra amalgamavskillere er farlig avfall og skal leveres og håndteres i samsvar med gjeldende avfallsforskrift av 1.6.2004. I henhold kapittel om farlig avfall § 11 - 8, skal farlig avfall leveres minimum en gang pr. år dersom mengden overstiger 1 kg.

3. ledd: Amalgamavskillere installert før 01.01.2006 skal være typegodkjent i henhold til forskrifter gitt i medhold av forurensningsloven om amalgamholdig avløpsvann og amalgamholdig avfall fra tannklinikker og tannlegekontorer. Dette betyr at det skal foreligge dokumentasjon på at slik amalgamavskiller er typegodkjent av SFT i henhold til a) Spesifikasjoner vedrørende af prøvning af amalgamudskillere utarbeidet av Århus tandlægehøjskole, Dansk Tandlægeforening og Tandlægerne Nye Landsforening, av 28. juni 1988 eller b) Bau und Prüfungsätze für Amalgamabscheider utarbeidet av Insitut für Bautechnik, av november 1988.

Til § 15 A – 7 Forholdet til eksisterende utslipp

2.ledd: Noen få virksomheter som omfattes av forskrifter i medhold av forurensningsloven om håndtering av fotokjemikalier fra virksomhetene innen foto, røntgen og grafisk industri, er konsesjonsbehandlet i medhold av forurensningsloven § 11. Disse tillatelsene oppheves. Dersom en virksomhet har en tillatelse som ikke bare omfatter utslipp fra fotovirksomhet, er det den delen av tillatelsen som gjelder utslipp fra fotovirksomheten som oppheves. For eksempel fortsetter krav fastsatt i medhold av § 4 i fotoforskriften å gjelde.

Kapittel 16 Kommunale vann- og avløpsgebyrer

Virkeområdet til kapittel 16 er bestemt av lov om vann- og kloakkavgifter. Det kan bare tas vann- og avløpsgebyrer for kommunale tjenester, det vil si tjenester basert på kommunale vannverk og avløpsanlegg.

Vass- og kloakkavgiftsloven gjelder for vannverk som eies av kommunen og som drives av private. Det vil si at kommunen fastsetter gebyrene innenfor gjeldende regler og kommunen betaler det private selskapet for deres tjenester. Det private selskapet kan beregne seg en fortjeneste som kommunen kan ta inn via gebyrene. Vass- og kloakkavgiftsloven krever kun at kommunen ikke skal ha noen fortjeneste.

Vass- og kloakkavgiftsloven gjelder for vannverk og avløpsanlegg som eies av kommunen og som drives av et kommunalt A/S. Kommunen kan ikke ved å organisere driftssiden til et eget kommunalt selskap, omgå regelen om at det ikke kan kreves inn mer enn dens samlede kostnader på sektoren.

Vannverk og avløpsanlegg som eies og drives av private omfattes ikke av vass- og kloakkavgiftsloven. Det private selskap kan kreve inn gebyrer/innbetaling fra brukerne på kontraktrettslig grunnlag, eventuelt begrenset i henhold til prislovens regler.

Etter forurensningsloven § 24 første ledd er kommunen ansvarlig for drift og vedlikehold av avløpsanlegg som helt eller delvis eies av kommunen. Det vil si at kommunen ikke kan overlate driften av avløpsanlegg som eies av kommunen til private med mindre fylkesmannen treffer vedtak om at private skal ha driftsansvar. Kommunen vil også være driftsansvarlig dersom kommunen har eierdel i et privat selskap som driver et privat eid avløpsanlegg. Det betyr at kommunen kan kreve gebyrer for sine utgifter til driften gjennom VA-gebyrer.

Økonomiske data skal rapporteres til staten i henhold til § 11 – 5.

Til § 16 – 1 Rammen for gebyrene

1. ledd: Kommunens forskrift for beregning av vann- og avløpsgebyrer fastsettes innenfor rammen av lov om vann- og kloakkavgifter av 31. mai 1974 nr. 17 med endringer, senest ved lov av 5. mai 1995 nr. 20 og denne paragraf. Denne paragraf setter kommunens nødvendige kostnader på henholdsvis vann- og avløpssektoren som den øvre grense for hvor mye kommunen kan kreve inn i vann- og avløpsgebyrer (selvkostprinsippet). Bare kostnader som direkte eller indirekte har normal sammenheng med en forsvarlig forretningsmessig drift av vann- og avløpssektoren, kan legges inn i gebyrgrunnlaget.

Kostnader til oppfølging av forholdene i vannkilden og i resipienten kan tas med i beregningsgrunnlaget for henholdsvis vann- og avløpsgebyret.

Kommunen er ikke pålagt full kostnadsinndekning gjennom gebyrer, men intensjonen er at brukerne av tjenestene i kommunen fullt ut skal dekke alle kostnader i forbindelse med kommunale vann- og avløpsanlegg.

Vedtak om gebyrenes størrelse regnes som forskrift, jf. forvaltningslovens § 2 første ledd c). Fastsettelsen av vann- og avløpsgebyrer for den enkelte gebyrpliktige vil som regel følge automatisk av regler fastsatt i kommunal forskrift. Dette er ikke enkeltvedtak som kan

påklages, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd b). Dersom gebyrfastsettelsen for eksempel er resultat av vedtak truffet individuelt overfor den enkelte gebyrpliktige, vil det derimot være et enkeltvedtak som kan påklages etter forvaltningsloven § 28.

Tilknytningsgebyret er et engangsgebyr. Det kan imidlertid kreves tillegg i gebyret ved tilbygg eller påbygg der det er snakk om en utvidelse av bygningsarealet.

Tilknytningsgebyret kan beregnes separat for den enkelte boenhet jf. dom i Eidsivating lagmannsrett av 5. oktober 1995. Det vil si at gebyrer for eiendom som brukes som bolig kan beregnes for hele eiendommen under ett eller separat for den enkelte boenhet.

Til § 16 – 2 Generelt om beregningen

1. ledd: Før kommunen fastsetter gebyrenes størrelse, skal det foreligge overslag over forventede kostnader og inntekter på vann- og avløpssektoren. Overslagene skal omfatte kommunens antatte direkte og indirekte kostnader knyttet til drifts-, vedlikeholds- og kapitalkostnader, samt forventete inntekter fra gebyrer og annet, for eksempel inntekter fra salg av vann. Overslagene skal dekke en periode på 3 - 5 år og så vidt mulig knyttes til kommunens rullerende økonomiplan. KRDs "Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester", fra januar 2003 (H-2140) bør benyttes. KRDs retningslinjer sier at fremtidige lineære avskrivninger og alternativkostnader basert på kalkylerente beskrevet i, henholdsvis punkt 4.4.1 og 4.6.1, i sum skal utgjøre kapitalkostnadene i overslaget.

Det skal skilles mellom gebyrer for vann og gebyrer for avløp på grunnlag av kommunens kostnader forbundet med hver av disse sektorene. Gebyrperioden forutsettes normalt å være ett år, slik at kommunens gebyrinntekter ikke skal overstige kostnadene i løpet av denne perioden. Beregningsperioden kan imidlertid settes lengre enn ett år for å jevne ut gebyrenes størrelse i forbindelse med planlagte økte kostnader. En slik periode skal ikke overstige 5 år.

Gebyrgrunnlaget skal fastsettes i samsvar med grunnleggende regnskapsprinsipper og god kommunal regnskapsskikk, jf. § 7 i forskrift om årsregnskap og årsberetning av 15. desember 2000. Kommunens kontrollutvalg og revisor fører tilsyn med kommunens økonomiforvaltning. Kommunerevisjonen skal kontrollere at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser. Kommunestyret har det øverste tilsyn med den kommunale forvaltning, jf. kommuneloven § 60.

2. ledd: Årsgebyret skal beregnes på grunnlag av forbruk, eventuelt i kombinasjon med en fast gebyrdel. Ved ressursknapphet bør gebyret settes på grunnlag av forbruk alene (dvs at gebyret kun er basert på en forbruksavhengig variabel del). En eventuell fast del skal være stabil og ikke avspeile variasjon i forbruk. Den faste delen av årsgebyret bør heller ikke hindre den enkelte abonnent i å kunne påvirke sitt eget gebyr gjennom å regulere vannforbruket. Kommunen kan ikke fastsette minimumsgebyrer.

Forbruket baseres på målt eller stipulert forbruk. Det stipulerte forbruket skal i størst mulig grad tilsvare reelt forbruk. Prinsipielt gjelder at vann inn = vann ut. For eiendommer hvor vannmåler ikke er installert, kan vannforbruket fastsettes i trinn.

3. ledd: For næringsbygg og andre bygninger som ikke brukes som bolig kan det gjøres fradrag for vann som går inn i bedriftens produkter, eller av andre grunner ikke slippes ut i avløpsnett.

Det kan beregnes økt avløpsvannmengde i forhold til målt vannforbruk dersom overvann føres til avløp. For bygg med installert sprinkleranlegg kan det ved spesielle tilpasninger bestemmes slik at kommunens kostnader blir dekket.

For ubebygde tomt kan kommunen fastsette de regler for gebyrberegning som er nødvendig for å få dekket kommunens drifts-, vedlikeholds- og kapitalkostnader ved å bygge og opprettholde et tilfredsstillende vannforsynings- og avløpssystem.

Med gebyrsats menes kostnad pr. måleenhet for årsgebyr eller tilknytningsgebyr. Kommunen kan fastsettes ulike gebyrsatser for tilknytnings- og årsgebyr. Det kan fastsettes ulike gebyrsatser dersom et vann- eller avløpsanlegg, eller større enhet av dette medfører vesentlig høyere eller lavere kostnader enn de øvrige. Det kan også fastsettes ulike gebyrsatser for én abonnent, dersom abonnenten medfører vesentlig høyere eller lavere kostnader enn de øvrige. Det kan for eksempel fastsettes høyere gebyrsats for avløpsvann som er mer forurenset enn vanlig kommunalt avløpsvann og som det koster kommunen mer å behandle.

Kommunen kan også fastsette differensierte gebyrsatser for ulike boligkategorier på bakgrunn av at det er ulike kostnader forbundet med å betjene de ulike kategorier. Det samme gjelder for enkelte virksomheter, herunder storforbrukere av vann.

Tilknytningsgebyret kan differensieres avhengig av om den gebyrpliktige har betalt refusjon etter plan- og bygningsloven eller andre former for opparbeidelseskostnader for tekniske anlegg som er utført etter planer godkjent av kommunen.

De differensierte gebyrsatsene kan ikke settes slik at enkelte abonnenter subsidierer andre abonnenter. Regler om differensierte gebyrsatser må fastsettes i kommunens forskrift.

Lov om forbrukerkjøp av 21. juni 2002 § 2 og § 26 gir forbruker mulighet til å kreve et passende prisavslag på levert vann dersom vannkvaliteten er dårlig.

Til § 16 – 3 Renter

At eiendomsskatteloven § 26 gjelder tilsvarende, innebærer at forskrift av 18. desember 1987 nr. 977 om rentegodtgjørelse når eiedomsskatt vert innbetalt for seint eller betalt attende, også gjelder for vann- og avløpsgebyrer.

Til § 16 – 4 Eksisterende lokale forskrifter

Lokale forskrifter for fastsettelse av vann- og avløpsgebyrer er fortsatt gyldige så fremt de ikke strider i mot kravene i kapittel 16 eller inntil kommunen bestemmer noe annet. Det blir først og fremst forskrifter med minimumsgebyrer som må endres før 31.12.2007.